

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

68. ÅRGANG

23. MARS 1956

A V I N N H O L D E T :
HØYTIDENES HØYTID - PÅSKENS MYSTERIUM - JEGEREN
OG HYRDEN - PÅSKENYTT - PÅSKELITURGIENS OPP-
RINDELSE - JUDAS-KYSSET - KIRKEKUNSTEN I SØKE-
LYSET - BLIKK PÅ TIDEN - LITTERATUR - TO DIKT -
AKADEMIKERSTEVNE I TRONDHEIM - NYTT FRA UTLANDET

NR
7

NESTE NUMMER KOMMER 12. APRIL 1956.

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

St. Olavs kirke, Akersveien 1.
Palmesøndag 25. mars:
 Kl. 7, 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Palmevigsel, prosesjon, høymesse.
 Kl. 19: Fastepreken ved pater Th. Patfoort, O.P.
Skjærtorsdag 29. mars:
 Kl. 10: Oljevigselmesse. (I denne messe blir den hl. Kommunion ikke utdelt.)
 Kl. 19: Pontifikalmesse m. preken. Kommunion. Tilbedelse til kl. 24.
Langfredag 30. mars:
 Kl. 17: Pontifikalgudstjeneste m. hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften 31. mars:
 Kl. 20: Vigsal av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse.
1. påskedag 1. april:
 Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Pontifikalmesse m. preken av Hs. Høyerrv. biskop Mangers.
 Kl. 19: Påskevesper.
2. påskedag 2. april:
 Kl. 8.30 og 9.45: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse m. preken. — Ingen aftenandakt.
Hvite-søndag 8. april:
 Kl. 7 og 8: Stille messe.
 Kl. 9: Messe m. barnas 1. hl. Kommunion.
 Kl. 10.15: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse.
 Kl. 19: Festandakt for barna.

St. Hallvard kirke, Urtegt. 29.
Palmesøndag 25. mars:
 Kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Palmevigsel. Høymesse.
 Kl. 19: Aftenmesse.
Skjærtorsdag kl. 19: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 17: Gudstjeneste m. hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 20: Vigsal av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse m. Kommunion.
1. påskedag kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Høymesse. Kl. 19: Aftenmesse.
2. påskedag kl. 8: Stille messe.
 Kl. 10.30: Høymesse. — Ingen aftenandakt.

St. Dominikus kirke, Neberggt. 15.
Skjærtorsdag kl. 19: Høymesse m. Kommunion.
Langfredag kl. 17: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsal av påskeilden og påskelyset. Høymesse.
1. og 2. påskedag:
 Kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
 Kl. 11: Høymesse. — Kl. 18: Kompletorium.
Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, Stabekk.
Palmesøndag 25. mars:
 Kl. 8.40: Stille messe.
 Kl. 10.40: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag 29. mars kl. 18: Messe m. Kommunion.
Langfredag 30. mars kl. 15: Kommunionsritus.
Påskeaften 31. mars:
 Kl. 20: Vigsal av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Messe.
1. påskedag 1. april:
 Kl. 8.40: Sangmesse m. preken.
 Kl. 10.40: Høymesse m. preken. Andakt.
2. påskedag 2. april kl. 8.40: Sangmesse.
Hvite-søndag 8. april:
 Kl. 8.40: Stille messe. Kl. 10.40: Sangmesse.
Vår Frue Villas kapell, Ullernchaussen 52, Smestad (Montebello).
Palmesøndag 25. mars kl. 8.30: Palmevigsel. Messe.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 16.30: Kommunion. Korsveilandakt.
1. og 2. påskedag som på alm. søndager.
Kristi-Konge kapell, Glads vei 23, Grefsen.
Palmesøndag, 1. og 2. påskedag kl. 9.30: Sangmesse m. preken.
Lunden kapell, Trondheimsveien 309.
Skjærtorsdag kl. 17: Messe m. Kommunion.
Langfredag kl. 15: Hyldning av Korset. Kommunion.
Påskeaften kl. 23: Vigsal av påskeilden og påskelyset. Kl. 24: Messe.
1. og 2. påskedag:
 Kl. 8.15: Høymesse.
 Kl. 18.15: Vesper og sakramental velsignelse.

Liturgisk kalender

SØNDAG 25. MARS: Palmesøndag. Ep. Filip. 2, 5—11. Ev. Matt. 26, 36—75; 27, 1—60.
Mandag, tirsdag, onsdag: Ferialdager. Skjærtorsdag: Ep. I. Kor. 11, 20—32. Ev. Joh. 13, 1—15. **Langfredag:** I. lesning: Oseas, 6, 1—6. II. lesning: II. Mos. 12, 1—11. Lidelseshistorien: Joh. 18, 1—40; 19, 1—42. **Påskeaften:** Ep. Kol. 3, 1—4. Ev. Matt. 28, 1—7.
SØNDAG 1. APRIL: 1. Påskedag. Ep. I. Kor. 5, 7—8. Ev. Mark. 16, 1—7. **Mandag:** (2. Påskedag): Ep. Ap. gj. 10, 37—43. Ev. Luk. 24, 13—35. **Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag:** Oktavdager. **Lørdag:** Hvite-lørdag.
SØNDAG 8. APRIL: Hvite-søndag. Ep. I. Joh. 5, 4—10. Ev. Joh. 20, 19—31. **Mandag:** Marias budskapsdag. **Tirsdag:** Ferialdag. **Onsdag:** Leo I, pave, bekj., kirkelærer. **Torsdag:** Ferialdag. **Fredag:** Hermenegildus, mart. **Lørdag:** Justinus, mart.
Kollekten på 1. påskedag tilfaller prestene.

Om faste før Kommunion

For kommuniserende ved ettermiddagsgudstjeneste på Skjærtorsdag og Langfredag gjøres oppmerksom på at man må være fastende i tre timer forut for mottagelsen av den hl. Kommunion — slik som for øvrig ved vanlige aftenmesser.

Påskentattmessen

De som overværer Påskentattmessen som tar til før midnatt og vil motta Den hellige kommunion, må være fastende fra kl. 18. De tilstedeværende her oppfyller imidlertid ikke påskesøndagsplikten, men har messeplikt på 1. Påskedag, med anledning til da igjen å motta kommunionen.

De som overværer Påskentattmessen som tar til ved midnatt og vil motta kommunionen, må være fastende fra kl. 22. De tilstedeværende her oppfyller sin søndagsplikt, men kan ikke mer motta kommunionen 1. Påskedag.

Heftet «Påskentattens nye liturgi» fåes hos St. Olavs Forlag (kr. 0.50). Fullstendig veiledning for Den stille uke etter den nye ordning vil først foreligge på norsk neste år.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

O LO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchaussen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68. 11/2 kl. 18: Høymesse	—	8.15
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLESTRØM: St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24		Palmesøndag 11.00 1. og 2. Påskedag 11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 22. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kapell, Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 314	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: Innen torsdag før utg. dagen (se nederst på omslagssiden). 24 numre årlig. - Postgiro 15986.

Høytidenes høytid

«Så kjem den ljose dagen din
ja måtte me han snart få sjå!
Då alt i blom i fegring skin
og reine me for Deg skal stå!»

Påsken er ikke en fest blant andre kristne fester, den er selve festen, *solemnitas solemnitatum* — alle høytiders høytid. Ved påske feirer vi det sentrale kristne mysterium. Festen gir uttrykk for selve Kirkens vesen, for da feirer vi Kristi overgang fra denne verden til Faderen, og Kirken kjenner ikke noe annet kall enn å gå over fra denne verden til Faderen med Kristus. Selve ordet «påske» betyr «forbi- gang» eller «overgang». Derfor skriver Johannes ved Lidelseshistoriens begynnelse: «Da Jesus visste at hans time var kommet da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen, likesom han hadde elsket sine egne som var i verden, så elsket han dem inntil enden.»

For Jesus selv var der en tydelig sammenheng mellom hans egen bortgang og en annen bortgang tidligere i jødefolkets historie. Jesus vet i sin lidelses time at hans bortgang oppfyller hva jødernes første påske engang hadde lovet og innvarslet. Og likeledes ser han i fremtiden hen til hele menneskehetens bortgang over i Faderens nåde. Det er Kirkens påske han har i tankene. Så er der da tre begivenheter: Jødernes første påske med påskelammet og overgangen over det Røde Hav, dernest Jesus Kristi påske, hans lidelse og oppstandelse, og endelig Kirkens påske. Og mellom disse tre begivenheter finnes en vesentlig innbyrdes forbindelse. De forholder seg til hverandre som henholdsvis løftet, innfrielsen og fullbyrdelsen. Derfor er det at jødefolkets tradisjonelle sanger ned igjennom tidene er blitt for oss kristne så å si den lyriske ramme om vår påskefeiring.

Moses' høysang med lovprisningen for Guds underfulle beskyttelse ved det Røde Hav er blitt Kirkens lovprisning for forløsningen i Jesu blod. Og påskensattens vidunderlige sang *Exsultet* er gjennomvevet av jødefolkets store minner.

Når Jesus går inn til sin lidelse vet han at han virkeliggjør den sanne påske, den sanne overgang, den sanne frigjøring. Den egentlige frigjøring er jo ikke den som engang fant sted for noen jødiske stammer i deres overgang fra Egypten til Palestina. Den egentlige frigjøring er den som gjelder alle mennesker i deres overgang fra lidenskapenes treldom til Guds barns frihet, fra et liv uten Gud til et liv i hans vennskap.

Denne frigjøring fant først sted i Golgatas, i gravens, i påskemorgenens ensomhet, den skjedde i Jesu person. En aprildag omkring året 30 på Jerusalems rettersted, var der en mann — ja vi vet at det var Mannen, den nye Adam — som i sitt hjerte, ja dypere enn i sit hjerte, i sin guddommelige persons dypeste hemmelighet bar alle tiders mennesker og tok dem med seg til Faderen. Han samlet de spredte, tok dem inn i seg som et enhetlig folk. Den dag da menneskeheten, samlet i Kristus, gikk over i Faderens vennskap, den dag ble Kirken til. Kirken fødtes i Jesu påske, i Jesu bortgang fra verden til Faderen. Og den fortsetter å være Kirke bare i den grad den med ham og i ham følger i hans spor.

Det er dette den gjør for hver enkelt generasjon i påskefeiringen. Kristus kommer oss da imøte i påskens sakramenter forat vi, nutidens mennesker, skal bli ført over fra syndens eller middelmådighets plan til et nytt liv. Han kommer til oss i sin påske for å samle oss igjen, forat vi på nytt skal bli hans folk og hans kirke.

Gjennom lange tider i Kirkens historie var påsken den eneste anledning da man kunne motta dåpen. Lenge var også påsken den eneste anledning til forsoning for de kristne som hadde begått store offentlige synder, slik at påske fortonet seg som den tid da Kirken både fødtes i sine ny-døpte og gjenfødtes i sine botferdige barn. Påsken var med andre ord den tid da Kirken på nytt ble virkelig kirke, Guds elskede og samlede folk.

Også for oss, hvis dåp ligger langt tilbake, og som ikke lenger kjenner den gamle kirkelige botsdisiplin, er påsken fremdeles den tid da Herren krever at vi skal fornye vår kristne bekjennelse ved å motta de sakramenter som gir oss livet: Dåpspaktens fornyelse, skriftemål og nadverd. Unnlater vi dette, da gir vi avkall på å være et kristent menneske. For en jøde ville det ha vært utenkelig ikke å delta i påskemåltidet, der hele folket mintes høytidelig den store frigjørelse. Den som ikke feiret påsken lukket seg i virkeligheten ute fra samfunnet. Det er ikke annerledes for oss kristne. Feirer vi ikke påske, gir vi avkall på kristennavnet og på å tilhøre Guds folk.

Og så må vi virkelig *feire* påsken, ikke bare «gjøre vår påskeplikt», dette fattige minimum som Kirken, i sin moderate overbærenhet, forplikter oss til. Å se påsken i pliktens istedenfor i feiringens glade tegn, det er som å holde innbydelsen til et kongelig gjestebud i sin hånd, og så gi avbud med den begrunnelse at hva Kongen måtte ha å si meg, det kan han like godt sende meg i et brev. Nei, vi skal *feire* vår påske, delta aktivt i de store kirkelige høytider sammen med våre brødre, gå til Herrens bord i den aften da han rekker oss sitt hellige kjød og blod, hylde hans kors, frelsens tegn og redskap, i gråt og i glede og i takknemlighet. Vi skal fylle kirken påskesnatten i stille inderlighet, bekrefte vår dåpspakt og på ny la oss innlemme i Kristi Kirke.

Slik former den gamle byzantiske kirke innbydelsen til den kristne påske: «Velkommen, signede påskefest! Velkommen du den hellige, den høytidsfulle, den nåderike! Du bringer oss Kristus! Rene og hellige påske, du åpner for oss himmelens porter! Påske, du som helliger de troende! La oss finne hverandre i gleden! Å påske, du borttar verdens smerte!»

Fr. Thomas Patfoort, O.P.

PÅSKENS MYSTERIUM

Av dominikanerpater Erik Gunnes

Maxima Redemptionis nostrae Mysteria er titelen på Rituskongregasjonens nye dekret om påskens feiring: «Vår hellige mor Kirken har, fra den apostoliske tid av, hatt en spesiell omhu for å feire minnet om vår forløsnings største mysterier, nemlig Vår Herre Jesu Kristi lidelse, død og oppstandelse.» Men nå har ordet «minne» i bibelsk og teologisk sprogbruk gjerne en videre og dypere betydning enn den rent historiske. Det er ikke bare spørsmål om å feire en årssdag, men om å medoppleve på sakramental vis Kristi død og oppstandelse. Og påskevigilien er nøkkelen til forståelsen av dette. Uten den ble påskefeiringen en rekke atskilte minnedager for forskjellige begivenheter i Kristi liv. Men da Kirken for fire år siden gav oss vigilien tilbake, ble den dype sammenheng klar. Hele påskens liturgi er bare en mangfoldig forkynnelse av dette ene faktum: Kristi død og oppstandelse er vår død og oppstandelse. Og samtidig vet den også å holde disse to tilsynelatende uforlikelige motsetninger — dødens nederlag og oppstandelsens herlighet — sammen til ett, slik at vi palmesøndag over Kristi triumfinntog i Jerusalem kan kaste korsets skygge, mens langfredagens liturgi er full av en alvorsfylt, men seiersviss jubel over Kristi *gloriosa passio* — hans herlighetsfylte lidelse.

Den nye reformen av den stille ukes liturgi tar sikte på å føre oss dypere inn i opplevelsen av dette frelsens mysterium. Det søker den å oppnå ved en kraftigere understrekning av de vesentlige momenter i liturgien, samtidig som den på flere måter prøver å trekke hele folket med inn i den. (I de fleste andre land er forandringen av klokkeslettene for skjærtorsdags og langfredags gudstjenester av uvurderlig betydning.) Og endelig kan vi av denne reformen også ane i hvilken retning senere liturgiske reformer kommer til å gå.

PALMESØNDAG

blir alt gjort for å gjengi palmeprosesjonen dens egentlige og opprinnelige betydning. Mens selve velsignelsen av palmegrenene blir betydelig forkortet, — epistel, graduale og prefasjon blir sløyfet, og syv lange orasjoner blir redusert til én meget kort, — skal hovedvekten heretter ligge på selve prosesjonen. Palmeprosesjonen skal være en hyldning av Kristus kongen, en gjentagelse av Kristi triumfinntog i Jerusalem, — derfor skal et *utilhyllet* krusifiks bæres i spissen, flankert av to kjertebærere; og prosesjons-sangen har fått en ny, mer festlig karakter. Det presiseres også at folket kan syngre andre salmer enn de angitte antifoner, til Kristus Kongen (f. eks. «Christus vincit»). Samtidig blir vi minnet om at en prosesjon er en *gang* fra et sted til et annet, ikke en liten rundgang ut av kirken og inn igjen. Derfor bør man der hvor forholdene tillater det, samle folket i et kapell (eventuelt provisorisk?) beliggende i en viss avstand fra hovedkirken, og der velsigne palmegrenene og syngre evangeliet. Derfra begir man seg så i prosesjon til kirken, hvor messen skal finne sted. (Palmegrenene har heller ingen funksjon ut over

prosesjonen, og skal ikke lenger holdes i hendene under lidelseshistorien.) Lidelseshistorien er en del forkortet og begynner nå først med Kristus i Getsemane.

SKJÆRTORS DAG

er det først og fremst å merke seg hvorledes man på alle måter ønsker å gjøre Herrens måltid til midtpunktet og la det få virke i alle sine aspekter. Ingen kommunion kan lenger utdeles om morgenen, heller ikke i biskopskirkene, hvor det feires en spesiell messe for å innvie de hellige oljer; men hele menigheten skal samles til nattverdsgudstjeneste om kvelden. Denne får også sin karakter av *offer måltid* understreket. Ellers er det jo vanlig at det under kommunionen blir utdelt hostier som er blitt konsektrert i en tidligere messe; men dette er en avsvakkelse av sakramentets symbolske betydning. Det samme brøll som under offertoriet frembæres på alteret, skulle bli folket til del under kommunionen. Og heretter gjelder dette som lov for skjærtorsdagens messe: Den skal feires foran et tomt tabernakel. Samtidig får kommunionssangen sin rette plass og bidrar til å gi nattverden et festligere preg: I messen er vanligvis kommunionssalmen redusert til en enkelt antifon som synges etter at kommunionen er over; men her får vi igjen anledning til å syngre den gamle kommunionssangen Salme 22 — «Herren er min hyrde» — og det *under* kommunionen allerede. — Inn under dette eukaristiske perspektiv må vi også stille tillatelsen til å flette fotvaskingsseremonien inn i messen. Eukaristien er jo et kjærlighetens sakrament, tegnet på vår inderlige forening med Kristus og med hverandre.

Messen tar slutt med en enkel prosesjon for å bringe hostiene til morgendagens kommunion til det sted hvor sakramentet skal oppbevares. Dette skal være meget enkelt dekorert, sier de nye rubrikker, enhver ytre pomp skal unngås, og det er definitivt gjort ende på den forestilling at dette foreløbige tabernakel skal forestille Kristi grav. Blomsterdekorasjoner er da ikke lenger på sin plass. Til gjengjeld får selve tilbedelsen av sakramentet sin fulle mening tilbake — den forlenger feiringen av nattverdets innstiftelse. Derfor bør den offentlige tilbedelse fortsette inntil midnatt — «da minnet om Herrens lidelse og død følger på feiringen av eukaristiens innstiftelse», sier dekretet. I denne stille tilbedelse av sakramentet ender så skjærtorsdagens liturgi.

LANGFREDAG

er endringene færre. Den såkalte presanktifikatmesse kan riktignok sies å være avskaffet, idet de innledende seremonier til kommunionen er bortfalt. Til gjengjeld er den umiddelbare forberedelse mer markert. Folket skal resitere Fadervår sammen med celebranten, og alle innbys til å ta del i nattverden — for også i dag på sakramental vis å forene seg med Kristi offerdød.

Men den sentrale seremoni i langfredagens gudstjeneste forblir korsets hyldning, og her er det bare gjort noen mindre modifikasjoner for å sette det hele mer i relieff. Som vi allerede har sett, er påskens mysterium nettopp Kristi lidelse og døds uløselige forbindelse med hans triumf, og derfor lyder det

Livet skal vinne

*L*ivet skal vinne om verdi øydest.
Når storskreda rasar, raserar ho alt.
Jordi blir hudflengd, det nakne gruset
grin fram på knokkerre knaus og koll.
Men neste år det vårlege suset
andar over den aude voll.
Då gror det blom i dei berre sår,
soli nærer den fyrste skire
lengsel mot ljuve livsens vår.
Doggi svarar den, tyrste spire
drikk ut av inste grjot og grunn.

Maurice André: «Pietà». Veggteppe.

*Underet hende, den heilage livskrafti,
anda på audni og skapte åny
øydemarker til engjer frodige,
jordi blømer med hold og hy.*

*I bombekjellar og bleike skymdi
av dauden som reiser seg risestor
og fyller havet og himmelrymdi
med helvetes redslor om jord.
Der bøyer ei mor seg over sit bån
og nærer livet og livsens son
ved barmen og ser det smile mot seg
som morgonroden av myrke natt.
No andar livet, med dauden øyder
i kring seg, ho kysser sin livsens skatt.*

*Lik heilag Maria mildt seg bøyer
over son sin med blodig framti
vigjer han inn til sigervinnaren
veldig som stig over grav.
Livet skal vinne om so gjenom dauden
det viser si åndskraft te bera offer,
tunge som tusund hav.*

*Blodute vart dei blømande tre,
det dryp ifrå kvist
drope for drope som blodet
frå krossen til Jesus Krist.
— Av dropar som fall på den tyrste grunn
i dødens lund.
Det vaknar atter med vårlege
vokstrar som skire og levande
skin denne heilage stund.*

Tore Ørjasæter.

også midt i langfredagens dysterhet: «Ditt kors hylder vi, Herre, og din herlighetsfylte lidelse priser vi.» «Herre, vi hylder ditt kors, og vi lover og priser din hellige oppstandelse, ti for korsets skyld er gleden kommet til all verden.» Denne korsets hyldning er Kirkens måte å gå korsveien på; derfor ville det også være mot dekretets intensjon å foranstalte noen høytidelig korsvei langfredag morgen, og kanskje få enkelte til å tro at de med den har gjort sin kristenplikt. Dette skal ikke forhindre noen av de troende i å begi seg til kirken og gå sin korsvei privat. Bare er det viktig å understreke at Kirken ønsker hele vår oppmerksomhet henvendt på selve den liturgiske handling.

*

Lex orandi, lex credendi. Som vi ber, så tror vi — eller bedre, i Kirkens liturgi finner vi uttrykt dens tro. Og når Kirken i dag finner det påkrevet å gå til dels vidtgående reformer av sin liturgi, så er det for bedre å fremheve de store linjer i den, fri den for overflødige elementer og gjengi den dens sentrale plass i katolsk fromhetsliv, — slik at den blir mer aktuell for hver enkelt katolikk, bedre i stand til å være rettesnoren for hans dypeste tros- liv. Så gjelder det at vi av fullt hjerte søker å innforlive oss med hva Kirken på denne måten søker å meddele oss — ikke bare gjennom en mekanisk utførelse av noen nye, mer eller mindre velkomne forskrifter, men ved av hele vår sjel å strebe etter å gripe deres indre budskap.

Erik Gunnes O.P.

Merk Dem disse punkter vedrørende

Gudstjenesteordningen i den stille uke:

- *Palmesøndag:* Selve palmevigselen noe forenklet. Større vekt på selve prosesjonen for å hylde Kristus Kongen.
 - *Skjærtorsdag:* Om formiddagen i biskopskirken «Missa Chrismatis» for vigselen at De hellige oljer. Ingen kommunion. Selve Skjærtorsdags-messen holdes om ettermiddagen. Anledning til å motta kommunionen bare i denne messe eller straks etter — derimot ikke om formiddagen.
 - *Langfredags-gudstjenesten* holdes om ettermiddagen. Hovedvekten legges på Korsets hyldning. Etterpå kommunion.
 - *Påskeaften* blir feiret som Påskenaftngudstjeneste.
- *
- Det henvises til nærmere kunngjøringer fra prekestolen i de enkelte kirker og kapeller.
 - Om *fastebestemmelsene* for dem som vil kommunisere ved aftengudstjenestene Skjærtorsdag, Langfredag og Påskeaften — se nederst 2. omslagsside.

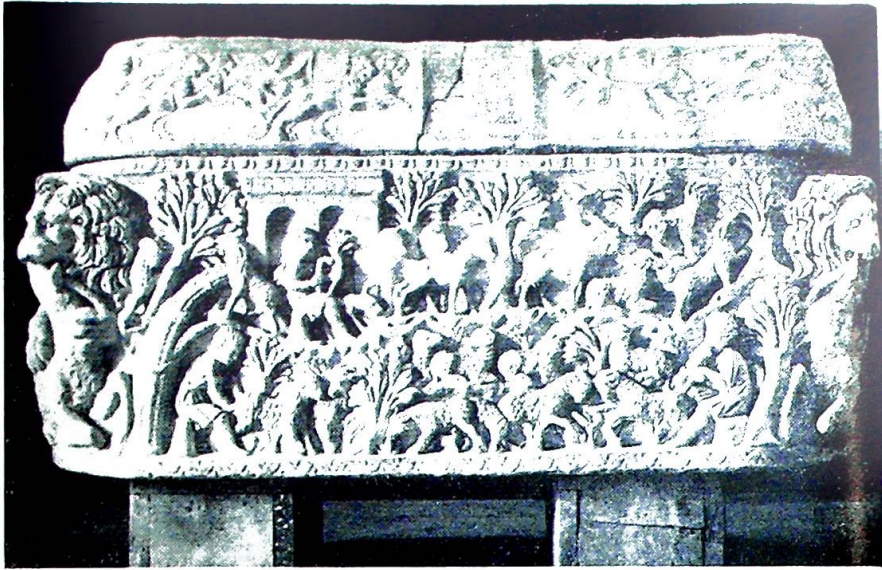
Jegeren og hyrden

Av professor dr. H. P. L'Orange

Professor L'Orange's siste bok hadde en så lokalt preget tittel som «Oldtidsslottet på Sicilia». Det sikter til noen nyere utgravninger, der L'Orange viste seg som verdens ledende autoritet på 300-års tallets romerske arkeologi. Om vi ved førstegangs lesning skulle valgt et kapittel til gjengivelse her i vårt blad, ville det benediktinske «rede», Subiaco, vært det nærmeste. Senere stanser vi imidlertid ved sluttkapitlet «Jegeren og hyrden» i bokens annen halvdel, «Oldtidsslottet på Sicilia.» Det forener nemlig på en måte de to hoveddeler «Subiaco» og dets motpol, keiserkultusens Piazza Armerina. Sammenstillingen muner ut i et påskebudskap så godt som noe: Kristus i skikkelse av den gode hyrde overfor keiseren som den kultiske ener og hjordens betvinger. — Gjengivelsen skjer med forfatterens og forlagets (Dreyer) velvillige tillatelse.

Hvis man går ut ifra at de antikke bilder overhodet hadde noen mening for den som beskuet dem og at denne mening har noe forhold til de rum bildene smykker, så er Piazza-Armerina-palasset et Hercules-palass. Det er i Hercules' tegn palasset reiser seg. Det adskiller seg derved så skarpt som mulig fra den type *otia Siciliensis* som står i filosofiens tegn, men som allikevel av fremstående italienske forskere er brakt i forbindelse med palasset. Filosofien har sitt utviklede type-sprog i kunsten, sin klart bevisste ikonografi, like fullt som Hercules-religionen har det og er ikke mindre rikt representert i den sen-antikke billed-kunst. I det 3. og 4. årh. e. Kr. som så sterkt bringer den gamle forestilling om filosofien som sjelefører og udødelighetssymbol i forgrunnen, trer filosofien frem for oss, f. eks. på hedenske og kristne sarkofager, i en uendelighet av lære-, lese- og diskusjons-scener, i bilder av de 7 vise, de 9 Muser osv., alltid med *pallium*-kledte visdoms-elskere. Men det er ikke denne type-verden vi møter i mosaikkene i Piazza Armerina. Ikke filosofer i *pallium*, men det praktiske og offentlige livs menn i tunica- og chlamys-drakt, soldat- og embedsdrakt, er det som her omgir oss. Og til den samme menneskelige region hører de arkitekturner og rumformer som bildene smykker. Vi vandrer ikke gjennom filosofiens søyleganger, ikke gjennom nyplatoniske auditorier eller sen-antik *paideia*'s gymnasier, men gjennom et kompleks som helt domineres av de store ceremoni-anlegg vi kjenner fra keiserpalassene — heller ikke det keiserlige purpur mangler.

Har vi rett i å karakterisere Piazza-Armerina-anlegget som et Hercules-palass, så er det viktig å kunne fastslå at bygninger i Hercules' navn ifølge litterære kilder spiller en dominerende rolle i den keiserlige palass-tradisjon under senantikken. Dyggve har, til belysning av Piazza-Armerina-palasset, trukket inn et Casiodor-sted som meddeler forskrifter kong Theodorik ga en viss Agapitus for en bygning i Ravenna: «La oss endelig ikke vike tilbake for våre forgjengere når det gjelder utsmykninger, vi som jo ikke står tilbake for dem i verdslig makt. Når vi derfor i byen Ravenna har tatt fatt på det store arbeid med Hercules' basilika — Hercules, til

Hyrdesarkofag fra ca. 300 e. Kr. Landlivets paradisiske idyll er flankert av dødssymbolet: Løven som sønderriver en bukk. — Therme-museet, Rom.

hvis navn fortiden enstemmig har tildelt hva som helst den har anlagt av beundringsverdige palass —, så overdrar jeg med glede til deg, berømmelige mann, at du . . . tar ut for oss kyndige marmorarbeidere som på fremragende måte kan forene det delte . . .» Er det billedutsmykningen som har gitt slike bygninger deres navn? Skal vi som utsmykning av «Hercules' basilica» og tilsvarende «beundringsverdige palass» tenke oss tradisjonelt fastlagte Hercules-cykler, og anta at den slags bilder ennå langt ned i kristen tid, i fortsettelse av gammel keisertradisjon, glorifiserte palassetts herre, keiser eller konge, i det antikke Hercules-ideal, f. eks. som vi så det i Piazza Armerina? Stammer de mange senantikke gulv-mosaikker med dyre-protomer, jakter, villdyrkamper på arenaen osv. — det er nok som eksempel å anføre den monumentale mosaikk i inngangssalen i Villa Borghese i Rom — fra slike Hercules-palass? Bildet av Hercules-keiseren i heroisk kamp mot villdyret slik vi møtte det i Piazza Armerina, ville da få utvidet gyldighet, bli et slags generelt keiserbilde, eller rettere: et tidstypisk bilde hvori keiseren såes og så seg selv.

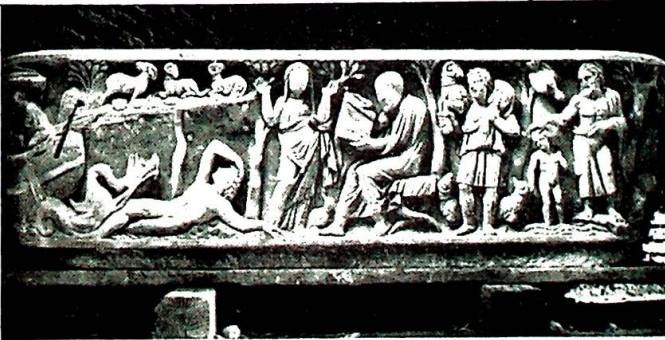
Polært til dette ledende keiser-tema: dyre-dreperen i den senantikke billedkunst, står et annet tema som også er dannet over dyret og som i løpet av det 3. årh. e. Kr. vinner en like markert forgrunnsstilling, men, iallfall i førkristen tid, innen en helt annen region av kunstens verden, ikke i den offisielle stats- og keiser-kunst, men i den private, f. eks. i gravkunsten: og dette tema er dyrevokteren, dyre-forsoneren, hyrden. Imot kampen med villdyret stilles det beskyttende samliv med de gode og trofaste, arbeidssomme og fruktbare dyr, imot det *heroiske* dyre-tema med drapet av villbestet, stilles det *pastorale* dyre-tema med den vokteren fredning av de tamme dyr, menneskenes firfotede venner og tjenere. Mot *jegeren* trer *hyrden*. I dette kontrapunkt — jegeren og hyrden, dyre-kampen og dyre-freden — stemmes «dyrets tema» i tetrarkiets religiøse kunst.

La oss med Piazza Armerina sammenligne dyrecyklene i en noenlunde samtidig, sikkert tetrarkisk bygning, nemlig nordhallen i det av Theodorus sig-

nerte kompleks i og under Aquileias mektige katedral, hvor atter en stor hall er prydet med gulvmosaikker med en uendelighet av dyrebilder. I de bevarte deler av dette mosaikkgulv ser vi den store hjord av tamme dyr som mennesket i sitt liv og virke er så inderlig knyttet til. Som dyre-protomer fylte mosaikkgulvenes kvadratnett i atriet i det store ceremoni-anlegg i Piazza Armerina, slik er Theodorus-hallens gulv mellomrommene i et nett av geometriske delingslinjer, sirkler, ellipser osv. oppfylt av uforkortet fremstilte dyr: men ikke av den blodig festlige arenas villdyr, men av det stille dagliglivs husdyr, av får, gjeter, okser, esler, noen i hvile, noen gressende, noen i fullt løp. Og i åpningene mellom disse dyrebilder ser vi inn i en fredfull natur av fugler mellom blomster og grener, fugler i sine reder. Hele denne verden av fredsommelige og yndefulle dyr i det grønne, står ikke i kjempende motsetning til mennesket slik villdyrverdenen gjør det, tvert imot, supplerer den seg selv i samlivet med mennesket, ja forutsetter direkte denne sin oppreiste, talende broder som er så drevet i alle slags kunster: forutsetter ham som sin vokter, hjelper og leder — *hyrden* må være med for å gjøre denne verden fullstendig. Kanskje har en hyrde også være fremstilt i vår Theodorus-mosaikk som bare fragmentvis er bevart, iallfall er han ideelt til stede.

I den veldige gulvmosaikk i Theodorus-anleggets I sydhall som i dag ligger fri i Aquileia-katedralens gulv, trer hyrden frem i sin klare kristne skikkelse som *Pastor Bonus* — den Gode Hyrde — med fåret hvilende på sine skuldre. Vi står her i klart kristelige omgivelser; sydhallens gulv er nemlig noen år senere enn nordhallens og ble lagt etter Konstantins tolerans-edikt i Milano 313 e. Kr. da de kristne fritt kunne stå frem og bekjenne sin tro. Alt taler for at vi i nordhallen har for oss et «krypto-kristent» bilde som bare fordekt bekjenner seg: vi befinner oss her ennå i tetrarkiets kristenforfølgende stat og den kristne «skjuler» sin tro bak bilder som også var gangbare i den ikke-kristne tradisjon — hyrde-idyllen er nettopp et slikt nøytralt tema — for ikke unødig å fremkalle overgrep fra statens side. Fra den krypto-kristne kunst i katakomber, på sarkofager osv. går dette tema i arv til den åpent-kristne kunst fra tiden etter tolerans-ediktet.

Allerede lenge før kristen tid var landlivets idyll blitt utformet som distinkt og uttrykksfull billedtype av den store antikke tradisjon. Bukoliske og agrare elementer var flytt sammen i et bilde som

Sarkofag fra det 3. årh. i S. Maria Antiqua ved Forum i Roma. Fra v.: Jonas «utspydd av hvalfiskens buk», under kyrbistreet; bedende kvinne foran den kristne filosof; den Gode Hyrde; dåpen i Jordan.

søkte å innfange hele det ubekymrede, fredelige, i seg tilfredse liv i naturen likesom i et abbreviativ. Vi ser den voktende eller melkende hyrde, ledsaget av sin hund, midt i hjorden av fruktbare dyr, og vi ser landarbeideren skjære kornet, høste vinen, beklippe olje-trærne, pløye med oksespann og kjøre produktene av sitt arbeide til gårds på fullastede kjerrer. Både kunsten og poesien idealiserte denne tilværelse i bildet av et lykkelig, fredfullt liv utenfor de engstende verdenstildragelser: et bilde som under det 3. årh.'s katastrofe-tid fylte seg med et paradisisk lys. Ustanselig møtes nå den bukolisk-agrare idyll i gravkunsten, først og fremst i sarkofagernes relieffer, som bilde på en elysisk tilværelse i evig fred etter døden.

Dette paradisiske bilde av landlivet gikk også inn i det 3. årh.'s kristne kunst, hvor det fremforalt fikk betydning for generasjonen fra de store forfølgelses-tid under tetrarkiet. En mengde krypto-kristne sarkofager fra ca. 300 e. Kr. viser klart hvilken patos dette billedtema hadde for forfølgelses-tidens kristne. Bildet av dyrene og hjordene assosierer seg naturlig til den kristne tanke om den Gode Hyrde. Den paradisiske betydning er særlig klar når bildet av landlivet danner bakgrunn for fremstillingen av Jonas sovende under kyrbistreet: for bildet av Jonas som våkner opp under kyrbistreet etter å være blitt «utspydd av hvalfiskens buk», er allerede i den krypto-kristne kunst et stående symbol for oppstandelsen fra døden. Landlivet — stall og krybbe, hyrdene på marken — hører også på forunderlig måte med til sceneriet omkring Kristi fødsel. Og fra Jesusbarnets krybbe utvikler den oldkristne kunst idyllen med oxen og eselet omkring barnets vugge.

M en har det ikke sin egen forklaring at nettopp i den akutte forfølgelses-situasjon dette dyre- og hyrde-tema utvikles med ett patos, i sin bredde og i en dybde, som aldri før eller senere i den kristne kunst? Er det ikke, f. eks. i de mektige gulv-mosaikker vi så i Theodorus' nordhall i Aquileia som i hele sitt opplegg byr så klare sammenligningspunkter med Piazza-Armerina: er det ikke som om det pastorale dyre-tema her er satt opp mot det heroiske i bevisst motsetning til statens og keiserens Herculesprogram? Har det ikke sin situasjonspregede betydning når istedenfor arenaens villdyrskare, hjorden av fromme menneskekjære dyr føres frem for oss? Stilles ikke det fredelige samliv med hjorden i bevisst motsetning til jakten på det rasende udyr? Trer ikke hyrden her opp mot jegeren, *Pastor Bonus* mot Hercules-keiseren? Mot Hercules' mordvåpen, bue og kølle, står i Theodorus-mosaikken hyrdens krumstav og høstmannens sigd — *pedum* og *falx*.

Den siste skjebnesvangre tilspissning av striden mellom keiserstat og kristent åndssamfunn synes altså også uttalt i en billed-symbolsk antithese, i en dialektikk av motsatt type og tegn. Mens den offisielle stats- og keiser-kunst ennå dominerte synsfeltet med sine dyre-drap, stiller den kristne kunst — i uttrykksfull kontrast til forfølgerne — den store dyrefreden frem for oss. Imot den keiserlige statspropaganda klinger Evangeliets ord hørbart med i disse bilder: «Salige er de fredsommelige, ti de eier Guds rike.»

Liturgi og Musikk

Påskeliturgiens opprinnelse

Hvordan var de første kristnes innstilling overfor Påsken og hvordan ble den feiret av dem? Det er et spørsmål som lett kommer i tankene nå da Påskeliturgen på flere punkter er ført tilbake til sin opprinnelige skikkelse.

Man har ofte trodd at den første store, liturgiske høytid de kristne feiret var Påsken, som det viktigste minnet om Kristi forløsning. Nyere forskning mener imidlertid at den første organiserte liturgiske høytid var søndagens, som en ukentlig minnedag om Kristi oppstandelse, og at den årlige feiring av Påsken ble bygget på søndagens liturgi. Denne de kristnes spesielle helligdag har da også ligget til grunn for hele det liturgiske år.

I «Apostlenes gjerninger» hører vi om de nye gudstjenester. Som omvendte jøder fortsatte nok de kristne å respektere den mosaiske gudstjenesteordning, de helligholdt sabbaten f. eks. Men især begynte de å holde sine egne, rent kristne gudstjenester. Disse bestod for det første av Skrift-lesning: profetenes forutsigelser om Messias, hans lidelse, offer og oppstandelse. Noen av Davids salmer ble resitert, hymner sunget og bønner fremsagt. Den av apostlene som ledet gudstjenesten holdt så en tale til katekumener og troende, og til slutt utførte han den høytidelige handling som vi senere har kalt «å lese Messen». Han ba først en lang, improvisert bønn som gjenkalte i erindringen Jesu frelserverk, tok derefter det usyrede brød og kalken med vin og vann, uttalte de hellige ord, hvorpå de troende mottok Jesu legeme og blod.

Slike gudstjenester ble vel ikke holdt på bestemte dager til å begynne med. Men både på grunn av sabbaten, som de første kristne respekterte, og enda mer på grunn av oppstandelsesminnet dagen etter sabbaten, kom de meget snart til å velge denne dag til sine egne gudstjenester. Etter sabbats-kvilen lot det seg bedre gjøre å våke og be om natten, slik som Herren så innstendig hadde rådet dem til å gjøre. Og når natten var forbi, husket de med glede på Herrens oppstandelse, symbolisert ved dagens frembrudd, og i gleden også over løftet han hadde gitt om å komme igjen, feiret de den hellige Eukaristi.

Søndagen og dens liturgi er altså blitt til på denne måten. Først var det en våkenatt, etter mønster av den jødiske påske, og så fullførtes seremonien ved daggry med den hellige Messe og oppstandelsesminnet.

Knapt tyve år etter Kirkens innstiftelse gir apostelen Paulus nye opplysninger om dette spørsmålet i sine brev til Korinterne.

Menigheten i Korint bestod især av omvendte hedninger, og de følte seg ikke bundet av jødernes sabbat. Men de møttes også til våkenatten før søndag akkurat som de øvrige menigheter. Den spesielle skikk de hadde, nemlig å innta et måltid sammen før våkenatten begynte, falt snart bort på grunn av de misbruk Paulus omtaler. Ellers legger vi merke til at Paulus i læren

om enkaristien legger særlig vekt på foreningen med Kristi død og forberedelsen til hans gjenkomst: «Hver gang dere spiser dette brød og drikker denne kalk, forkynder dere Herrens død inntil han kommer igjen.»

Oppstandelses-motivet er vel ikke fraværende, men det underordner seg tanken på «Parusia»: Herrens gjenkomst på den ytterste dag.

Ut fra disse gudstjeneste-ordninger fikk da ukens første dag sin spesielle verdighet og sitt navn. Allerede før slutten av det første århundre var den befestet i de kristnes bevissthet som «Herrens dag», «Dominica», og den årlige påskefeiring tok helt naturlig sin liturgi fra den. Det finnes ingen skriftstykker om dette før i midten av 2. århundre. Men da synes Påskefesten allerede å være en gammel og ærverdig institusjon. På denne tid fantes det imidlertid to påske-liturgier, og de var delvis nokså forskjellige fra hverandre. Den ene var en jødisk påvirket liturgi som både når det gjaldt betydning og dato, la an på å komme så nær som mulig den påskefeiring Vårherre selv deltok i den siste gang. Den var på sett og vis en forening av den jødiske og den kristne Påske.

I Efesus og byene deromkring praktisertes denne liturgi henimot år 150. De kristne der hevdet at den var kommet fra apostelen Johannes, og de følte seg meget knyttet til den. Deres påskefeiring begynte fra 14. dag i måneden Nisan. Men da jødernes uke utelukkende var basert på månens faser, kunne den 14. Nisan falle på en hvilken som helst ukedag, og dette førte til at disse kristne sjelden fikk Påskedag på en søndag. Forøvrig var deres feiring især konsentrert om Herrens Nadverd Skjærtorsdag, som de mintes ved å spise påskelammet. Men dagen etter var jo årssdagen, ikke for oppstandelsen, men for lidelsen og korsdøden.

Dette ga deres påskeliturgi et trist og strengt preg som ikke fikk noen utløsning i et uttrykkelig uttalt minne om oppstandelsen.

Den annen liturgiske tradisjon for Påskefesten var den som ble praktisert i Rom. Her ble Påsken alltid feiret fra natten mellom den lørdag og søndag som kom etter vårens fullmåne. Jødernes tidsregning ble altså fulgt til en viss grad, men påskefeiringen fikk ellers en annen karakter ved at den ble organisert som en særlig høytidelig søndag, med vigilie, lesninger, forkyndelse, sanger og så Messen ved daggry. Men Påskesøndags særlige betydning understrekes også ved de to helligdager som gikk forut: Langfredag og Påskelørdag. De var bots- og fastedager da man uttrykkelig ble minnet om Herrens lidelse, død og gravleggelse. Om således oppstandelsen hadde en bred plass i påskefeiringen, så var to av de tre helligdager viet mysteriet om Herrens død. I det 2. århundres skriftstykker betegner da også uttrykket «Pascha» allerførst minnet om Herrens død. Allikevel stammer ikke dette ordet fra det greske «paschein»: å lide, men fra et ord på Jesu eget sprog, arameisk: «pesach», som betyr forbigang (2. Mosebok, 12, 11). I oldkirken gikk det over til det greske «Pascha», og derfra har vi fått vårt ord Påske. For jødene var ordet synonymt med «det slaktede påskelam». Det het at man «spiste Påske», og apostelen Paulus skal også komme til å si at «Vårt påskelam er jo slaktet: Kristus» (1. Kor. 5, 7).

I Efesus var det dette aspekt alene som preget påskefeiringen. I Rom var også oppstandelses-gleden med. I lengden kunne ikke to såpass ulike påske-liturgier vare

JUDASKYSSET

I fjor var det 500 år siden den store malermunken Fra Giovanni døde. Fra Giovanni da Fiesole kalte samtiden ham, for ikke å forveksle ham med andre dominikanermunker av samme navn, og ettertiden har gitt ham navnet Fra Angelico, i beundring over den englerenhet og himmelske glede som gjenspeiles i hans bilder. Dette navnet er blitt stående som det mest kjente.

I anledning fjorårets jubileum ble det skrevet meget om denne berømte freskomaler. Blant annet finner vi i et fransk tidsskrift en beretning om hvordan hans fremstilling av «Judaskysset» ble til. Fortellingen er sikkert et produkt av dikterisk fantasi. Forfatteren selv betror oss ikke om han bygger på noen historisk virkelighet, eller om et inngående studium av freskomaleriene i Markusklosteret i Firenze har inspirert ham til en levende sannsynlighetsskildring av munkens beveggrunner.

Fra Angelico: «Judaskysset».

ved. Det kunne ende med brudd på Kirkens enhet hvis de kristne ikke var enige om en felles måte å feire sin største og viktigste høytid på. Pavene nølte lenge med å forby den jødisk-asiatiske liturgi. Den skulle jo være kommet fra apostelen Johannes. Men omsider ble det nødvendig å intervenere. St. Viktor, paven som styrte Kirken fra år 189 til 199, måtte gjøre oppmerksom på at da denne liturgi lå altfor nær jødernes og altfor fjernt fra Roms og de andre menigheters, kunne den ikke lenger benyttes. For å overbevise Efesus om dette hadde han oppfordret de øvrige menigheter til å si sin mening, og alle var enige i at den romerske liturgi burde foretrekkes. Efesus tok den også snart i bruk, bortsett fra en gruppe fanatikere som brøt ut av Kirken. Det var de såkalte «quartodecimanerne», slik benevnt fordi de holdt fast på å feire Påske den 14. i måneden Nisan (fjortende: quartus-decimus). Senere slo de seg sammen med andre sekteriske bevegelser og holdt det gående i to—tre hundre år før de forsvant fra historiens arena.

Over hele Kirken var det altså blitt enhet over påskefeiringen fra slutten av det 2. århundre av. Den var like meget minnet om Herrens død som om hans oppstandelse. Og på dette grunnlag har påske-liturgien utviklet seg til det den er i dag.

Pastor Th. Norheim, O. P.

Det var påskenenatt over byen Firenze. I en celle i dominikanerklosteret våket Fra Giovanni da Fiesole i dyp betraktning over Oppstandelsens mysterium. Også de andre munkene våket, hver i sin celle. Overalt hersket en atmosfære av forventning om Påskens glade budskap.

Fra Giovanni tenkte fra tid til annen med inderlig glede, at freskene, formet ved hans hånd i brødrenes celler, kanskje kunne lette de andres betraktning. Som hos ham selv, var vel også deres tanker sløvet av tretthet etter ukens lange seremonier, men bildenes glade farver og lyse skikkelser ville kanskje gi dem en fornyet inspirasjon.

Bare i hans egen celle sto veggen fremdeles tom og urørt — han hadde først prydet brødrenes celler, og til slutt var så turen kommet til ham selv. Hvilket motiv skulle han velge til glede for sitt eget sinn? En engel i blomstret kjole, med siselerte vinger, halvåpne og ferdige til flukt? En jomfru Maria med hodet ydmykt bøyet under den overveldende ære hun var gjenstand for — en av disse bebudelsens skikkelser han hadde slik forkjærlighet for? Eller kanskje en Kristus-figur mot hvit bakgrunn, med snehvite klær, og strålende i forklaret herlighet?

Han visste det ennå ikke.

Men han ville prøve å dekorere sin egen cellevegg som han hadde gjort det for sine brødre — slik at et guddommelig gjenskinn ga liv i det farvede støv — og slik at en kjærlighetens kilde, brennende og forfriskende på en gang, kunne springe frem av freskens farvetoner. Noe mer ville han ikke legge i verket, men heller ikke mindre.

Utenfor slo en malmklokke elleve eller tolv tunge, dype slag.

Plutselig rettet Fra Giovanni seg opp og lyttet oppmerksomt.

Gjennom nattens mørke fikk han en underlig følelse av en folkemengde som nærmet seg — han hørte gulvplankene knirke, og i klostergangen ga en tydelig hvisken gjenlyd i murveggene.

Hva var dette for en freidig horde som våget å trosse klosterstillheten en hellig påskenenatt?

Urolig, og med en ubestemt anelse om en trussel som nærmet seg, åpnet han døren på gløtt. I stum forferdelse ble han stående og stirre ut i det halvmørke rum.

Han skimtet en menneskemasse — en talløs mengde kledd i underlige drakter han aldri før hadde sett maken til. Mange av mennene var iført et slags hylster av tykt, grått eller sandfarvet stoff. De hadde ingen likhet med noen Fra Giovanni hadde sett ute i verden.

Da sto det plutselig klart for ham at dette var mennesker som hørte hjemme i kommende århundrer. Det var også prester blant mengden, og munk og ordener som ennå ikke eksisterte i tiden. Selv tallrike kvinner

hadde overtrådt klosterets klausur, og alle vandret nå fritt omkring, enkelte alene, andre i grupper med omvisere som forklarte dem noe med lav stemme. På ansiktene kunne han skimte streif av bevegelse og uttrykk av from ettertanke.

Fra Giovanni tenke i sin drøm at alle disse fremtidens besøkende muligens var kommet for å ære de jordiske rester av en helgen som Markus-klosteret kanskje ville bli så lykkelig å eie en gang i fremtiden. Var det den nåværende prior — han var jo asketisk — eller den fromme erkebiskopen som følte seg som hjemme i klosteret? — Nei, det kunne ikke være det. Alle snudde de ryggen til kapellet, og med begeistrede turisternes vanlige indiskresjon, gikk de bortover korridoren, stanset foran madonnafresken, åpnet celledørene en etter en og ga høylydt uttrykk for sin beundring. Stadig uttalte de et navn, alltid det samme:

Fra Angelico.... Fra Angelico....

Munken ble plutselig kald av angst. Med en visshet, klarlagt i et øyeblikks intuisjon, forsto han at dette ukjente navnet var hans, og at denne menneskemassen som fylte klosteret, utelukkende var kommet for å betrakte hans skjulte freskomalerier.

Blant de besøkende var det også mange lærde menn, litterater, kunsthistorikere, og de kom med høytravende utredninger om symbolismen i hans bilder, om den estetiske sans, teologiske innsikt og meget annet de skulle gi uttrykk for.

Forferdet over alt han hørte, foldet munken hendene under skapulalet og sa: «Herre, du vet jo at det er ikke alt dette jeg har villet legge i min kunst — bare min kjærlighet til deg.» Og han gjentok: «Bare min kjærlighet til deg», med hele sitt opprevne sinn bedende rettet mot den ydmygede, forhånede Kristus, og mens hjertet begynte å svulme av tanker og følelser som hittil hadde vært ham ukjent.

Mengden vokste stadig i omfang. Hans ry hadde bredt seg over fjerne hav til andre verdensdeler, og fra alle kanter kom de — for hans skyld og for alle de kunstverker han hadde viet til Gud alene. Alle kjente ham, selv de som ellers ingen sans hadde for kunstens hemmeligheter. Det fantes ikke den kvinne som ikke var blitt grepet av hans madonnaskikkelser, ikke det barn som ikke hadde frydet seg over hans farverike engler. Nei, det var ingen tvil; han skulle leve i kommende slekters bevissthet, hans geni skulle verdsettes overalt og til alle tider!...

I forferdelse over den svimlende avgrunn som åpnet seg foran ham, og samtidig i en slags henrykkelse over det berusende hovmot som for første gang skyllet gjennom hans årer, skjulte munken ansiktet i hendene, og ropte gjennom mengden som vrimlet omkring i klosteret:

«Å, Herre, ha medlidenhet med meg!»

...Fra Giovanni var igjen alene i sin celle. Alt var forsvunnet. «Hva skal jeg gjøre?» ba han fortvilet.

To populære bøker om liturgi

Den groteske problematikk som liturgien stiller oss over for, ble en gang grelt formulert av en religionspedagog: «Opprinnelig ga liturgien en forklaring av religionen, den var en slags preken og katekese. Nå er vi i den ubehagelige situasjon at vi først må forklare det som skulle være forklaring, og først oppvekke begeistring

«Vil du at jeg skal brenne penslene og skrape alle freskene ned av veggene, hvis jeg herefter skal tenke på dem til min sjels fortapelse? Jeg er ikke annet enn din tjener, la meg bare søke deg og glemme.»

Og fra sitt innerste dyp syntes han å høre en stemme som svarte:

«Nei, du skal heller tenke med glede på alle disse menneskene, som takket være din kunst, drar herfra med fromme impulser og en følelse av kontakt med det guddommelige. Men som hjelp mot fristelsen, skal du også huske på, at de betrodde talenter aldri må forhåne Gud under skinn av tjeneste, og at det mest subtile forrederi ligger skjult i et kyss.»

Noen dager senere ga Fra Giovanni seg i kast med å dekorere sin egen celle.

Var det for å minnes den natten Fra Giovanni forsto han var i fare for å sette seg opp mot sin Herre, under påskudd av å forherlige ham med kunstnerpenselen?

Ville han i ydmyk klokskap stadig ha for øye den utro disippel, som også hadde mottatt så stor kjærlighet, men som hadde forspilt den til sin egen fortapelse?

Sikkert er det, at de som besøker Markus-klosteret i Firenze, ser med forundring at malermunken, som i brødrenes celler hadde frembrakt en atmosfære av tillid og kjærlighet med sin kunst — hadde tiltenkt sin egen celle bildet av «Judaskysset».

Hvordan det enn er, har fortellingen noe å si oss. Om skallet har en litt fantasifull utsmykning, omslutter det en ekte og tydelig formet sannhetskjerne. I kunstnerens kamp mot hovmotets angrep, kan vi lett finne oss selv igjen. Og i det svar han fikk til veiledning, ligger også en rettesnor for oss i våre vanskeligheter. Om våre talenter er små eller store, og på hvilket område de enn kan komme frem i dagens lys, så er vi alltid utsatt for et visst forrederi mot Gud, ved å søke oss selv og vår egen ære i det gode vi gjør. «Alle andre feil eller laster avler bare dårlige handlinger, men hovmotet angriper selv de gode gjerninger for å ødelegge dem», sier den hellige Augustin.

Vår beretning kan kanskje være en spore til ettertanke i den stille uke, og minne oss om, at når vi under langfredagens liturgi skal tilbe Korset, vil vi gjerne nærme oss med et sinn fridd for alle de innskydelser som kan føye et judaskyss til vår ærbødige tilbedelse av den lidende Frelser.

for det som skulle virke begeistrende og gripende.» (H. Mayer.) Kan da liturgien den dag i dag ha sin opprinnelige mening og virkning?

Den nye lille bok «La Messe» viser at det allikevel ikke er en håpløs, men en meget fruktbar oppgave å fornye et sogn ved å gi folket enkle forklaringer av og aktiv del i liturgien. Og vi står her ikke overfor en forfinet liturgi av spesialiserte munkar eller overfor en oppskrudd privat hobby av en svermerisk sogneprest. Aksjonen startet ved et oppdrag som kardinal Suhard i 1948 ga til fem storby-sjelesørgere, alle sekularprester i bispedømmet Paris. Og rapporten er velgjørende fri for ensidig fanatisme: ved siden av de vakre og interessante beskrivelser og fotografier av denne menighets aktive deltagelse i messens liturgi finner vi f. eks. et fromt bilde av en mor med et lite barn på armen som tenner et vokslys foran en ikon av «Vår Frue av den stedsevarende hjelp» i den samme sognekirke.

Uten komplisert dogmatikk eller detaljert historikk blir messens handlinger og tekster gjort levende for leserne. Jeg vil fremheve som særlig gripende: den bibelske meditasjon over ordet «Amen» og kapitlet «l'offrande communautaire» som ganske enkelt med utgangspunkt i ofringens og canons tekster beskriver de stadig videre kretser av det ofrende fellesskap.

Boken anbefales på det beste til prester og søstre, katolske legfolk og ikke-katolikker. Prof. E. Molland publiserte i fjor etter et besøk i Saint-Séverin noen treffende observasjoner «Inntrykk fra katolsk gudstjenesteliv» (Norsk Kirkeblad 1955 s. 164—167) og enhver leser av «LA MESSE» vil stemme i med hans avslutningsord: «Man spør seg selv om reformasjonens brudd ville ha kommet om gudstjeneste og preken hadde vært besjelet av denne ånd i det 16. århundre.»

Den kjente liturgihistoriker Jungmann gir her for videre kretser en kort orientering om alt som faller under liturgien: dens elementer (lesning, sang, bønn, seremonier), kirkehuset, alteret, paramentene, de kristelige symboler, sakramentene, messeofferet, tidebønnene (officiet), kirkeåret.

Kapitlet om messen gir på 50 sider en populær sammenfatning av forfatterens store livsverk «Missarum Sollemnia», et vitenskapelig verk på 1200 sider i to tykke bind, som i løpet av fire år fikk tre utgaver (anmeldt i «St. Olav» 1951 s. 218—219).

Uten at forfatteren her tretter leseren med detaljerte henvisninger til historiske kilder, skisserer han de store linjer i de liturgiske formers historiske utvikling og gir leseren derved en innsikt i hva som er liturgiens vesentlige innhold og hva mer tilfældige ytre former som har vært og vil være utsatt for forandringer og tilpasninger etter tidenes og nasjonenes forskjellige utviklinger og behov.

Boken kan hjelpe mange til en mer levende forståelse av de ytre former som uttrykker og meddeler oss Guds nådes usynlige virkelighet.

Gerhard Vranken.

- * LA MESSE *Les chrétiens autour de l'autel. Par les prêtres de la communauté sacerdotale de Saint Séverin.* (i serien *Présence chrétienne*). Desclée de Brouwer 1955.
- ** DER GOTTESDIENST DER KIRCHE *auf dem Hintergrund seiner Geschichte, kurz erläutert von Josef Andreas Jungmann S.J.* Tyrolia Verlag, Innsbruck 1955.

Oppstandelse

Jeg har sett Deg bøyet under Korset
og fulgte Deg ikke.

Jeg har sett Deg naglet til det
og gråt ikke.

I dag
ser jeg Deg oppstå . . .

Kan jeg be,

nå,

en bønn til Deg?

Har min taushet

ikke støtt Deg?

Herre,

hvis Du vil at jeg oppstår,

hjelp

at jeg ikke segner

under Korset!

Pt. Oslo.

Domenico Aiello

*Oi ønsker alle våre lesere og
medarbeidere en gledelig påske!*

Kirkekunsten i søkelyset

Av Th. Strawinsky

Problemene i forbindelse med kirkekunsten er f.t. under livlig debatt. I katolske kretser opptar de oppmerksomheten hos stadig flere kunstnere, som etter hvert er blitt klar over at det som nå vanligvis kalles «religiøs kunst», er en kunst som ikke kan tilfredsstille Kirkens behov. Det som fremfor alt trenges, er en autentisk form for kirkekunst (sakral kunst), en levende kunst som samtidig er befridd for gammeldagse stilarter.

Bysantinerne og romerne gir oss det riktige svar, og tilbyr oss samtidig helt overbevisende eksempler på kirkekunst. For man kan anse før-renessansen og endog gotikken — selv om de holder seg innenfor den kirkelige kunsttradisjon — som forløpere for den realistiske kunst som igjen er forbundet med Renessansens antroposentriske humanisme. Fra da av begynner sansen for kirkekunsten å avstumpes, for litt etter litt å gå helt tapt.

Hva kan og bør den kunstner gjøre som i dag forsøker å gjenfinne sansen for det sakrale i kunsten?

La oss konsultere middelalderen. Studere bysantinerne og romerne. Ikke på noen måte for å imitere deres stil, men for at vi bedre kan bli gjennomtrengt av den ånd som har frembragt så fullkomne kunstverk på det kirkelige plan. Og vi vil snart se hva vi kan beholde og tilegne oss uten derfor å svikte alt det positive som århundrene mellom middelalderen og våre dager har gitt oss.

Man kan si at middelalderens malerkunst, såvel i den østlige som den vestlige verden, hadde en kollektiv uttrykksform, ikke personlig slik som i vår tid. De romerske og bysantiske malere manifesterte seg aldri personlig, men uttrykte en kollektiv ånd av kristen karakter, et fellesskap som hadde Gud som naturlig sentrum. Hvordan kunne deres kunst bli annet enn sakral i ordets fulle betydning? Kirkekunsten på den tid kunne ikke skape noe problem, den forutsetter jo et kristent eller theocentrisk livssyn, og det middelalderiske samfunn var en gunstig grobunn for nettopp det.

Men den antroposentriske humanisme (d. e. der mennesket er det sentrale) skulle komme til å introdusere oppløsende elementer i dette livssyn, og kristenheten forsvant . . .

Kristenhetens sjel, slik den gjenspeilet seg i den bysantisk-romanske kunst, ga denne en felles stil uavhengig av tid og avstand, selv om det oppsto enkelte variasjoner. Med Giotto, denne fantastiske fornyer, forandres alt: for første gang i vår sivilisasjon blir det gitt uttrykk for noe personlig i malerkunsten, en stil som røber en personlig følsomhet. Kunstnerens personlighet frigjør seg for første gang — en utenkelig ting for middelaldermennesket. Man kan ikke unngå å se alt det som denne frigjøring har bragt med seg av uanede verdier for kunsten. Der ligger uten tvil Renessansens mest berømmelige erobring. Fra nå av gis det bare en personlig uttrykksform, og Buffon's definisjon, «stilen er mennesket selv», blir muligjort. Fra nå av blir det derfor også en mangfoldighet av stilarter, like mange som det er mennesker. Og den kollektive uttrykksform blir mer og mer begrenset til den populære kunst og til folkeminnestudiene.

En utvikling kan aldri føres bakover, vi kan ikke vende tilbake til fortiden. Det ville være galskap å forsøke å få en strømning i tiden til å snu. Det er sant at Renessansens kunst

Blant de av samtidens malere som er sterkt interessert ikke bare i det religiøse motiv, men i hele det fundamentale problem, kirkekunsten, er Théodore Strawinsky både en av de mest begavede og mest klartseende. Han vokste opp i den krets og det åndelige klima som omga hans far — den berømte pionér på den moderne musikkens område — og ble oppdratt og fikk leve i brennpunktet av de kunstneriske strømninger. Med sin kunstnernatur opptok han i seg fra de store mestre nye retninger innen malerkunsten, som kubismen etc., men samtidig var han i stand til å gå videre og sette deres samme verdi inn i en personlig syntese hvor tradisjonens ånd fikk råde.

Fra kunsttidsskriftet «L'art d'Église» utgitt av benediktinerne i klostret Saint-André i Brügge, gjengis følgende av denne kunstner og tenker, som loyalt søker å forene den «levende» kunst med kirkekunstens krav:

har mistet sansen for det hellige ned gjennom århundredene, men det er det humanismens antroposentriske karakter som har ansvaret for, og såvisst ikke personlighetens frigjøring! For hvorfor skulle personligheten ved å hevde seg selv nødvendigvis fjerne seg fra det hellige? Et kunstverk kan utmerket godt forene den mest personlige og oppriktige uttrykksmåte med en helt igjennom ekte sans for det hellige. Ja det forekommer oss umulig å oppfatte samtidens sakrale kunstverk på noen annen måte.

Det står ikke til å nekte at forholdene i den nåværende situasjon på kunstens område ligger dårlig til rette for en rehabilitering av det sakrale islett. Den største hindring er utvilsomt den ytterliggående individualisme, den mer eller mindre lukkede subjektivisme som så mange samtidige malere blir befengt med. Den alt overveiende innadvendte holdning som de inntar, fører nødvendigvis til realisasjoner — hvis da noe blir realisert — som de alene har nøkkelen til. Men ikke bare motsier en slik holdning kirkekunstens spesielle krav; den forekommer oss også vanskelig forenlig med vår tids sosiale tendenser.

Men la oss komme tilbake til våre eksempler fra middelalderen, og helt tilfeldig ta for oss et maleri — romansk eller bysantisk, det spiller mindre rolle. Helt sikkert vil vi oppdage to konstante og vesentlige karaktertrekk:

1. En høylyt dekorativ karakter. (Dekorere = gjøre vakker!). Og virkelig, for å bli verdig til sin sakrale bestemmelse, bør enhver ting, ethvert sted dekoreres. «Domine, dilexi decorem domus Tuae et locum habitationis gloriae Tuae*.» I og med denne første dekorative intensjon oppfyller kunstneren det første bud: Det å elske Gud og tjene ham i hans Kirke.

2. Til dette kommer en klart figurativ karakter, (unntatt i de tilfelle hvor det bare gjelder å skape en atmosfære med dekorative midler). Fremstillingen av figurer — eller hvis man foretrekker å si illustrasjoner, gjengivelser — fra bibelske scener eller helgenenes historie og kristne symboler er midler som Kirken benytter seg av for å opplyse og oppbygge de troende, «det kristne folk». Ved å gi maleriet et figurativt preg samarbeider kunstneren med Kirken ved å understøtte bønningen, meditasjonen, — i det hele tatt sine brødres andakt. Han deltar på en måte i den, og oppfyller derved det annet bud — å elske sin neste — som forutsetter en slags kommunio, et fellesskap.

Forstått på den måten blir den dekorative og figurative

* «Herre, jeg har elsket pryden ved ditt hus og din herlighets bosted.»

karakter to veritable støttepillarer i den kirkelige kunst. Hvis en kunstner vil skape kirkekunst virkelig verdig dette navn, bør han oppta de to elementer i seg. I middelalderen underkastet kunstnerne seg disse prinsipper spontant uten noen gang å betrakte dem som hindringer, uten i minste måte å føle seg brydd av dem. Og det er grunnen til at middelalderens kunstverk står for oss som fullkomne eksempler på kirkekunst. Og det er nettopp denne underkastelse — og ikke en eller annen middelaldersk stil — som vi bør imitere eller snarere søke å oppnå.

Vi må unngå å vende tilbake til fortiden. Nåtidens malere som søker det sakrale i kunsten, bør regne med den aktuelle situasjon og holde seg på den moderne kunsts plan. Men, vel å merke, det gjelder ikke å være «moderne» eller pseudo-gotisk og neo-romansk, slik som enkelte er det. Det er snarere spørsmål om å ha føling med det som er oppe i tiden, å kunne fange det inn, samme i hvilken retning utslagene går. Så står det da til hver enkelts evner og følsomhet å utnytte dette.

Théodore Strawinsky: «Den gode hyrde» (1953). — Utført i mosaikk av René Antonietti.

I en enestående sammensmeltning av forskjellige og ofte motsigende tendenser som vanskeliggjør dette, gjør seg gjeldende i våre dager. Likevel, hvis en kunstner lar seg lede av en riktig forståelse av den sakrale kunst, og ikke lytter til eksklusive teorier, vil han — så sant han er en ekte kunstner — i de forskjellige retninger øyeblikkelig oppdage hva som er uforenlig med kirkekunstens ekte og klare krav, og hva som på den annen side kan og bør anvendes.

Men kan for eks. konstatere at i nesten alt det verdifulle

innen malerkunsten nå for tiden kommer det dekorativt-monumentale i forgrunnen, mens det realistiske stadig mer bevisst blir utelatt. Disse realistiske tendenser som forkastes i våre dager, var karakteristiske for den kunst som sprang ut fra Renessansen. Men de har aldri hatt noen gunstig innvirkning på kirkekunsten. Og selv om de trenger en viss sans for det monumentale for ikke å bli vulgære, så går disse samme realistiske kunstretninger aldri godt sammen med det dekorative.

Kirkekunsten krever begge deler. Finnes det vel noe mer på én gang både monumentalt og dekorativt enn en romansk freske eller et bysantisk ikon? Sett fra dette synspunkt synes den «nåværende konjunktur», som det heter på forretningssproget, å være gunstig for utviklingen av en ny kirkekunst.

Men saken kan også sees fra en annen kant. Det er i ethvert tilfelle på sin plass å gjøre oppmerksom på enkelte mindre heldige faktorer. Den vesentligste hindring på veien som fører til en sakral kunstutfoldelse, forekommer oss å være en utbredt forgapelse i den såkalte non-figurative eller abstrakte uttrykksform. Med hvilken rett gir vi denne subjektivismen, som bare er til for noen få innviende, innpass i kirkekunsten, slik vi daglig ser det blir gjort? Hvordan kan et non-figurativt maleri som ikke spiller noen dekorativ, eller ornamental rolle, ha noen funksjon i en kirke? Nå vet man at de «abstrakte» ikke vil høre tale om dekorasjon*, de stiler høyere. Det er kanskje her de har sitt svake punkt. Hva oss angår kan vi tvert imot godt tenke oss et non-figurativt maleri med en dekorasjonsmessig mening, for eks. med henblikk på et veggfelt, et tak, en messehagel, en baldakin. Dekorere = gjøre vakker, eller for å si det mer pretensjøs: bidra til å skape en atmosfære. Men dette forekommer oss også å være nok. Det er ellers vanskelig å se hvordan et non-figurativt maleri skulle kunne konkurrere med et bilde bestemt til å oppvekke andakt hos de troende . . . For man kan spørre seg selv, hva betyr, hva forestiller et non-figurativt produkt?

Det kan ikke gjentas for ofte: Det som Kirken trenger og som de troende forlanger, — foruten en religiøs atmosfære, med en passende dekor for øye — det er det som en gang for alle er blitt stadfestet år 787 av det 2. økumeniske konsilium i Nicea: *billedkulten*. En slags fremstilling som er frigjort fra enhver realisme (realismen er for øvrig langt fra noen fare i øyeblikket), overført i en stil som både er monumental og dekorativ, skulle være det uunnværlige bilde for alle kristne: Et ærlig bilde på en måte, som ikke gir seg ut for å være noe annet enn det det er, som innskrenker seg til å være et bilde, og ikke forsøker å stille tilskueren overfor den realitet det representerer (en realistisk mening), men minner ham på kunstens sprog om denne realitets eksistens. Dette er det egentlige sakrale kunstverk, kirkekunst i egentlig forstand, det virkelige ikon — ikke det «religiøse bilde» — som er skapt for å styrke vår andakt og for å forskjønne det sted hvor man kneler ned i bønn. Et kunstverk kort og godt som er verdig Kirkens velsignelse.

Det er bildets ånd vi må se til å finne igjen.

Th. Strawinsky.

* Ordet «dekorativ» er kommet i miskreditt i våre dager, og det kommer utvilsomt av at det nesten ufeilbart bringer tanken hen på en bestemt tidsperiodes spesielle dekorasjonskunst, en nokså nær tidsperiode som vi i dag ser på med ublide øyne. Vi tåler ikke denne dekorasjonskunst fordi den er gammeldags. Men vi kan bare tenke på freskoene (romanske) til Nohant-Vicq eller Montoire, på Picasso eller Matisse, endog Dufy, eller på ikonene fra Novgorod, for å bli klar over at det finnes en annen slags dekorativ kunst som eksisterer og endog er en del av vårt daglige brød.

BLIKK på TIDEN

■ I «Kirke og Kultur»s siste (2) nr. finner vi Ørnulf Ranheimsæter's velskrevne «Annet svar til Per Lønning» — det fjerde innlegg i en debatt som har vært usedvanlig innholdsrik og givende, fordi den alltid har dreiet seg om vesentlige religiøse realiteter, ikke om apologetiske skinnproblemer. Ranheimsæter konsentrerer seg her om tre emner: det katolske forhold til apokryfene, Maria-dogmet og messeofferet samt trosaktens natur. De er ikke bare behandlet med sikker teologisk innsikt, men også med en kunstners penn. Ganske særlig forekommer det andre av de tre emnene oss å være behandlet med mesterskap, Ranheimsæter gir her det klareste og skjønneste konsentrat av katolsk mariologi vi kan huske å ha lest på noe skandinavisk sprog.

I slutten av sin artikkel griper han bestemt fast i en insinuasjon som ikke er sjelden i polemikken mot katolisismen her hjemme, nemlig at katolske prester «taktisk tilpasser» katolisismen for lettere å vinne konvertitter:

«Tilsist bare noen få ord i fullt alvor om Lønnings insinuasjon angående de katolske patres forhold til norske konvertitter — den er mer representativ enn forfatteren selv muligens er oppmerksom på.

Når de hjemlige protestanter hendelsesvis støter på en fremstilling av katolsk tro og vesen som viser at den omfatter nyanser og sider de ikke hadde tenkt seg, og som gir dem et noe mer sympatisk og «evangelisk» bilde enn det alment godtatte, tyr de gjerne til den populære løsning — og denne hypotese har jeg personlig møtt så mange ganger at jeg ikke lar meg motsi — at det dreier seg om en taktisk avpasset katolisisme. Det vil si: Man synes å foretrekke den forklaring at de katolske prester farer med fortielse og halvhet, fremfor å ta inn over seg den annen, mindre smigrende mulighet at man selv ikke er på høyde med avskygninger og dimensjoner i katolsk teologi. Man kan ikke tenke seg at man selv trenger å revidere sitt bilde av katolisismen. Så foretrekker man å anta at katolikken har fiffet på sin katolisisme. Jeg kan ikke se at disse stadig gjentatte hentydninger til det katolske lurendreieri er stort mer kloke enn de er kristelige. Mig synes det innlysende, at før man griper til denne utvei som den eneste, at en prest «underslår» sider av sitt budskap i taktisk øyemed, må man først ha godtgjort at man har et sammenhengende, nyansert og korrekt innenfra-kjennskap til dette budskap. Mistilliten disponerer for vrangforestillinger allerede i starten.

Med fare for å gripes i nok et Luther-sitat får jeg minne om enda et lite sted fra min barndoms katekismus, for det er hårdt å brenne inne med ting man har lært utenad med slikt strev. I forklaringen til et av budene heter det: «Vi skal frykte og elske Gud... så vi unnskylder vår neste, taler vel om ham og tar alt i beste mening.» Det er: Vi skal ikke tillegge selv en katolsk pater et lavere motiv, hvis det er mulig å forklare hans adferd ut fra et høyere. Og kjærligheten byr oss å ha et lønlig håp og en fordom til beste for den positive eventualitet.»

■ Det amerikanske billedmagasinet «LIFE» har nylig utgitt et stort og praktfullt (og billig) spesialnummer om kristendommen, som avslutning på en interessant artikkelserie bladet har bragt om verdensreligionene. Vi er kanskje for snare til å trekke på smilebåndene av amerikanernes dødsforakt når det gjelder å ville forenkle det kompliserte i tabeller og illustrasjoner. Og vi smiler visst litt for uhemmet når vi ser det kristne Credo og en annonse for General Motors side om side i et ukeblad-oppslag. Vi glemmer nemlig at liknende trykksaker rettfærdigvis ikke må sammenliknes med europeiske bøker om samme emne, men med europeiske ukeblad og deres

innhold. Og da faller sammenlikningen ut til det amerikanske million-publikummets og de amerikanske billedblad-redaksjonenes ubetingede fordel.

Det nevnte spesialnummeret er allsidig og objektivt, og lykkes å bevare en forbløffende likevekt mellom USA's mange brogede konfesjonelle hensyn. Blant det fyldige materialet om amerikansk katolisisme merker vi oss med særlig interesse en artikkel av jesuitten John Courtney Murray, en internasjonalt anerkjent kapasitet når det gjelder nyere katolsk samfunnsfilosofi. Hans vurdering av amerikansk katolisisme i nutiden og hans prognoser for fremtiden er preget av intelligent og liberal vurderingsevne. Som informasjon om et stadig betydningsfullere trekk i amerikansk mentalitet og dagligliv er dette heftet førsterangs stoff. Ta og les det!

■ Katolske ord og begreper er ofte fallgruber for oversettere i vårt ensidig protestantiske miljø. Vi minnes med adskillig ergrelse den norske følgeteksten til filmatiseringen av Graham Greene's «Den dypeste grunn», hvor begrepene *communion* (altergang) og *confession* (skriftemål) konsekvent ble forbyttet, hvilket gjorde filmens slutt-intrige komplett ubegripelig.

Mer harmløst er det når dikteren Carl Keilhau i siste nr. av det lødige tidsskriftet «Ordet» oversetter — ellers godt — W. H. Auden's dikt «The Canonical Hour» under titelen «Den kanoniske time», hva nå det kan bety på norsk. Modernistene er ofte vanskelige nok å forstå fra før, så det er ingen grunn til å gjøre dem ubegripeligere: *canonical hour* er hva vi på norsk kaller «tidebønn», og Auden bruker altså det samme bilde som en annen stor poet, Rainer Maria Rilke, som kaller et av sine verk «Das Stundenbuch». Vanskeligere er det ikke.

■ Pastor Peter Schindler deler sin åndsfrende G. K. Chesterton's overbevisning om at man gjerne djervt må sette en sak på spissen, for der står den som regel utmerket. Hans noe håndfaste påstand i «St. Olav» forleden om at «Vingrænsen i Europa er mere end en Grænse mellem Vin og Øl, den er Konfessionsgrænsen, og nordfor den begynder den religiøse Kedsommelighed, ja visse steder Kedeligheden som Religion» er visst falt pietistenes organ «For Fattig og Rik» tungt for brystet. Ihvertfall gjengis den nylig i dette strengt utseende blad uten kommentar, men med alle tegn på oppriktig forferdelse.

At forskjellen i livsfølelse ikke desto mindre kan gi seg pussige ytre utslag som ikke straks bør lede til forargelse fremgår av følgende episode — selvpoplevet forleden i ett av våre nordiske naboland. Der ble arrangert — i de beste og hjerteligste former — et felles foredragsmøte mellom protestantiske og katolske studenter. Da de to foreningers sekretærer på forhånd drøftet møteprogrammet, kom også *bevertningen* på tapetet, med følgende — fritt gjengitte! — samtale som resultat:

Protestanten: — Hva bruker dere som bevertning?

Katolikken: — Tja — vanligvis litt kjeks, litt ost og et glass rødvin!

Protestanten: — Hm! Det går ikke! Vår forening er en kristelig forening!

(Pause.)

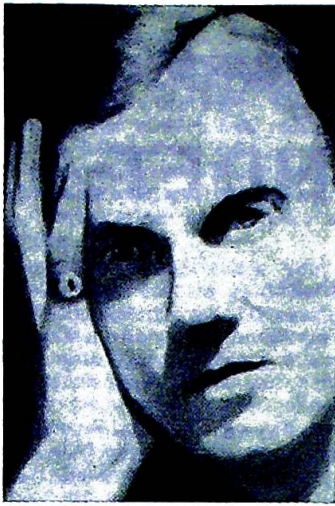
Katolikken: — Hva bruker dere da?

Protestanten: — Som regel kaffe, bløtkake og boller.

Katolikken: — Hm! Det forekommer meg litt meget for katolikker i fastetiden!

Det avrunder historien, forhåpentlig til vår pietistiske kollegas fulle tilfredshet, at det ekumeniske kompromiss ble — the og småkaker!

Fr. Candidus.

Ny suksess for Graham Greene

Graham Greene: «Den stillferdige amerikaneren». 224 s. Gyldendal, oversatt av Peter Magnus.

Graham Greenes siste roman har på mange måter lite til felles men hans store romaner fra de senere år. Den har langt større slektskap med hans mange «thrillers», som den imidlertid overskygger med sin besettende spenning og sin problematikk.

Den meningsløse og grufulle krig i Indo-China er bakgrunnen for handlingen. Hovedpersonene er en engelsk journalist, Fowler, og en amerikansk ekspert på hjelp til underutviklede land, Pyle. De utkjemper en liten privatkrig om en innfødt pike, Phuong. Forfatterens egen krig foregår på begge disse plan. Den er et sviende oppgjør med det meningsløse og grusomme ved krigen og et ubarmhjertig oppgjør med amerikansk livsform og psyke. Tegningen av den engelske krigskorrespondent er også avslørende: Her har vi den livstrette skeptiker, mannen som ikke engasjerer seg i en kamp. Fowler er den forherdede kyniker. Han klamrer seg til sin opiumspise og til sin venninne, i en uhyggelig redsel for å bli alene i sin alderdom.

Redselen for å miste Phuong og en mer ubestemt avsky for meningsløse krigshandlinger, driver Fowler ut av hans passivitet, og han griper inn i begivenhetene og får satt en stopper for den velmente iver og aktivitet hos Pyle.

Greene gir en inntrengende analyse av den stillferdige amerikaner og hans kyniske motstander. Han river oss med i noen fortettede glimt av deres kamp, med et uforglemmelig bilde av deres ordduell i et vaktårn (på mange måter en parallell til oppgjøret mellom Martin og Harry Lime i Praterhullet). Greene skaker oss opp ved tegningen om deres private kamp og ved tegningen av den enkle innfødte, som mot sin vilje er trukket inn i et storpolitisk spill.

Det er riktig det som er fremholdt i forhåndsomtalen av boken: den griper oss og den fyller oss med gru og skjønnhet. Og den er ladet med aktualitet, på det politiske og menneskelige plan.

Men det er også riktig at boken er skrevet av «en annen Graham Greene»? Boken adskiller seg som sagt fra hans senere romaner, ved et «uteologisk» tema og ved at det er få streif av nåde og godhet i den. Men Fowler er nå i et eller annet ledd i slekt med whiskypresten, Sylvia og Scobie. Greene har skapt en ny skikkelse som ikke finner hvile i denne verden. Den skeptiske og gudløse Fowler som har vunnet sin venninne og hustruens løfte om å gå med på skilsmisse og som er sikret selskap i alderdommen, virrer hvileløst omkring i romanens sluttpassus: «Alt hadde ordnet seg for meg etterat han døde, men jeg ønsket så inderlig at det skulle finnes en eller annen som jeg kunne fortelle hvor inderlig jeg beklaget det hele.» — Vil Fowler noen gang finne denne «ene eller annen»?

Helge Røstad.

Katolsk akademikerstevne i Trondheim

25. juli—2. august

For 10 år siden møttes de nordiske katolske akademikere i København for å feire 50 års jubileet for det danske Academicum Catholicum. Dette møte ble innledningen til et nøye samarbeid mellom de katolske studentorganisasjoner i Norden.

Sommeren 1947 ble det første nordiske stevne for katolske akademikere arrangert i den vidunderlige svenske middelalderby Vadstena. Sommeren etter inviterte Katolsk Studentlag til stevne i Kristiansand, og neste år møttes akademikerne i Danmarks idylliske Helsingør. Senere har Finnland arrangert stevne i Abo, og for to år siden var Vadstena igjen vår kongressby. Under dette stevne påtok Katolsk Studentlag seg å arrangere nordisk stevne sommeren 1956.

Laget har forlenget oppnevnt arrangementskomité for sommerens stevne, og det har bestemt at dette stevne skal finne sted i tiden 25. juli—2. august i Trondheim. Erkebiskopens gamle by er valgt ut fordi den er rik på katolske minnesmerker og fordi den også ellers vil egne seg godt som kongressby.

Stevnets hovedtanke

«... i verden, men ikke av verden» vil bli belyst i 6 foredrag, som tar opp aktuelle og betydningsfulle sider av dette problem, nemlig:

*Kirken — organisasjon og organisme,
Katolsk tro og humanisme,
Katolisisme og nordisk demokrati,
Katolsk syn på opdragelsens etikk,
Katolsk vurdering av film og teater,
Er den «katolske» litteratur virkelig katolsk?*

De forskjellige organisasjoner vil i løpet av kort tid oppnevne sine foredragsholdere. Det er allerede fastsatt at pater Raulin, O.P. skal holde stevnets innledende «Kirken — organisasjon og organisme». Det vil senere bli gitt opplysning om de øvrige foredragsholdere ved stevnet.

Under stevnet vil det bli arrangert utflukter og omvisninger til flere minnesmerker fra middelalderen; til Nidarosdomen, til et av de gamle klostre, til Stiklestad hvor det på selve Olsokdagen, søndag 29. juli, vil bli høytidelig messe.

Det er sørget for god innkvartering av deltagerne, samt for pene møtelokaler.

Komitéen har lagt vekt på å holde deltageravgiften så lav som mulig, og takket være bidrag, fonds etc. kan stevnekontingenten innskrenkes til kr. 90.—, alt inkl. (losji, bespising, utflukter etc.). Komitéen har videre lagt vekt på å spare inn penger på reiseutgiftene, og den vil sørge for billige fellesreiser.

Komitéen har hatt den glede at biskop Rùth har erklært seg villig til å være stevnets beskytter, og biskopen har støttet sterkt opp om dette arrangement.

Komitéen vil be alle interesserte om å reservere en del av ferien til kongresstiden, 25. juli—2. august og om å slutte opp om dette stevne.

Komitéen vil senere gi flere detaljerte opplysninger om arrangementet. Den står ellers til tjeneste med opplysninger for alle dem som er interessert, og henvendelser i denne anledning kan skje under adressen Neuberggaten 15, Oslo.

Arrangementskomitéen.

Etter lengre tids sykkelighet avgikk optiker Oscar J. Hanssen, Haugesund, ved døden, styrket med Kirkens hellige nådemidler, nær 68 år gammel. En hengiven Kirkens sønn, en eksemplarisk familiefar og en høyt aktet borger av Haugesund by er med ham gått bort.

Innen den katolske menighet i Haugesund har Oscar J. Hanssen vært virksomt med i bildet helt siden dens

første dager. Ja, den første katolske messe i Haugesund ble endog feiret i hans hjem — den 17. mars 1924, året etter hans konversjon. Den gang ressorterte Haugesund under Stavanger og undervisningen måtte mest skje pr. korrespondanse med sognepresten der, pastor Dietrich. Av dennes etterfølger, pastor Maesch, ble så Oscar J. Hanssen opptatt som første konvertitt på stedet. Hans første glød avtok ikke, men forble like varm gjennom alle de 30 år menigheten der nå har bestått, og hans plass i kirken — siden den ble innviet i 1936 — har vel aldri stått tom en eneste søndag uten det var ham fysisk umulig å komme. Hans lojalitet overfor presteskapet, hans høye vurdering av søstrenes innsats, og hans tjenestevillighet til beste for menighetens trivsel og vel utgjør tilsammen en innsats som sent kan bli glemt, bl. a. som medlem av kirkerådet. Dertil kom hans solide kunnskaper om Kirken som gjorde han til en mann med innflytelse også utenom den indre krets. En stor glede for Oscar J. Hanssen var å se en av sine sønner vie seg til prestekallet, nåværende sogneprest i Kristiansand, fransiskanerpater Otto J. Hanssen.

Også vårt blad hadde i avdøde en interessert og våken venn, og det er i takknemlighet vi lyser fred over hans minne.

Requiemessen og gravferden ble forrettet av avdødes sønn, assistert av sogneprest van der Burg, Stavanger, og av sogneprest Vranken, Haugesund, som holdt minnetalen i kirken.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Felleskommunion påskeaften, 31. mars, kl. 20 i St. Olavs kirke.

Onsdag 4. april: Andakt i St. Josephs Kapell kl. 19.30.

Deretter samvær i foreningslokalet. Sogneprest Fishedick kåserer om Pave Pius XII og viser lysbilder.

Vi minner om felleskommunion i St. Dominikus kirke mandag 9. april kl. 8. Messen frembæres for Unionens anliggender.
Norges Katolske Kvinneforbund.

UTLANDET:

VATIKANET

Pave Pius XII og hans ordbøker.

Hvis man kan si at pave Pius XII har en kjepphest så er det hans ordbøker. Han er utvilsomt en av de mest begavede mennesker i verden når det gjelder sprog. Han taler 7 sprog perfekt: italiensk, latin, tysk, fransk, spansk, portugisisk og engelsk, og forstår enda flere.

Sine ordbøker bruker han stadig, og slår opp hvert ord han ikke er helt sikker på betydningen av. Allerede i sin ungdom lærte han ved siden av sitt italienske morsmål latin, fransk, spansk og tysk. På grunn av sitt 12-årige opphold i München og Berlin taler han tysk like godt som sitt morsmål. For sitt fremragende kjennskap til det franske sprog er han blitt påskjønet av Det franske akademi. Portugisisk lærte han på noen uker. Da han reiste til Buenos Aires til den eukaristiske kongress i 1934, tok han en privatlærer med seg, så han senere kunne holde en tale på portugisisk i Rio de Janeiro. I 1951 overrakte Det brasilianske akademi for litteratur ham en gullmedalje i egenskap av «den første romerske pave som taler perfekt portugisisk».

Engelsk lærte Pius XII som statssekretær og har fortsatt å perfektjonere sproget ved tallrike taler og da de allierte tropper var i Roma. En av årsakene til at han lærer fremmede sprog så lett, er hans usedvanlig gode hukommelse. Det sies om ham at han bare behøver å lese over en beskrevet side én gang for å kunne den utenat. Engang da han holdt en over en time lang tale uten manuskript, ja til og med uten stikkordnotater, var de tilstedeværende journalister meget forbauset, for pavens ord stemte nøyaktig overens med den skriftlige utgave journalistene hadde fått i forveien.

Størst inntrykk gjorde nok pave Pius XII's sprogkunnskap ved åpningen av den internasjonale kongress for katolsk presse i Roma i 1936. Som statssekretær hilste han deltagerne på 7 forskjellige sprog, uten noe manuskript.

For tiden tar paven undervisning i russisk for å bli i stand til å lese russiske kunngjøringer på originalsproget og til å tale på russisk i Vatikankringkasteren. Russisk er det 9. fremmede sprog paven lærer.

ARGENTINA

Peron skriver sine memoarer og angriper Kirken.

Den tidligere argentinske diktator Peron, som for tiden befinner seg i Panama, har nettopp avsluttet sine memoarer som han har kalt «Styrken er dyrenes rett». Boken vil snart utkomme i Meksiko.

Enkelte kapitler er falt i hendene på antiperonister som har latt dem sirkulere. Angivelig går mesteparten av diktatorens memoarer ut på kraftige angrep på Den katolske kirke. Han skal erklære at det er prestene som har forårsaket hans regimes undergang, at de katolske skoler har forrådt staten, og at religionsundervisningen har vært en kilde til befolkningens opprør.

CHINA

Den videre skjebne til Mgr. Kiong Pin-Mei, biskop av Shanghai.

I nr. 2 bragte «St. Olav» et opprop fra Verdensunionen for katolske kvinneorganisasjoner i anledning av kristenforfølgelsen og arrestasjonen av Mgr. Kiong, biskopen av Shanghai. Nå gjør Verdensunionen oppmerksom på hans videre skjebne. Med «Agence Internationale Fides» som kilde berettes følgende:

Bønnens Apostolat:

Intensjonen for april måned: Riktig forståelse av kallet til preste- og ordensstanden. — Flere misjonærer til Korea.

Noen uker etter sin arrestasjon som fant sted i september i fjor, ble Mgr. Kion i politibil kjørt til colleget i Zi Za Wei, hvor en folkemengde på mere enn 4 000, mesteparten studenter og katolske kristne, var samlet. Biskopen bar kinesisk dress uten ethvert tegn på hans kirkelige verdighet, hendene var bundet bak på ryggen. På et podium måtte han stå og høre på en uendelig mengde anklager, bragt frem av «folkets» representanter. Så skjøv man ham bort til en mikrofon, øyensynlig i forventning om at han skulle tilstå sine forbytninger og fornødne seg selv overfor de fremmøtte kristne.

Men den modige fange kom bare med en eneste uttalelse, som han gjentok tre ganger: «Lenge leve Kristus, Kongen!». — To ganger svarte den dypt bevegde menneskemengde spontant: «Lenge leve vår biskop!». Men den tredje gang kom man ikke så langt: vokterne grep biskopen, vridde armene om på ham, kastet ham i politibilen og kjørte ham tilbake til hans celle.

I begynnelsen av januar i år trodde man fangen moden til en fornyet fremstilling for folkedomstolen. Denne gang hadde man tatt alle forholdsregler for å unngå en gjentakelse av episoden ved første fremstilling. I 2 timer måtte biskopen høre på en lang rekke anklager igjen, men resultatet var like negativt: biskopen bevarte en beundringsverdig ro og svarte ikke et ord. Bare mot slutten så man ham føre hånden mot hjertet. Også denne gangen hadde denne trofaste kirkens tjener fått kraft til å holde ut og stå fast.

Verdensunionen vil med våkne øyne følge biskopens videre skjebne.

DE FORENTE STATER

Katolsk kritikk mot Eisenhowers landbruksprogram.

I midten av januar var det i Millwaukee en katolsk nasjonal landbrukskonferanse som rettet en del kritikk mot president Eisenhowers siste landbruksprogram. Den viktige katolske organisasjon som står bak kritikken gir først uttrykk for sin beklagelse over at diskusjonene og forslagene i kongressen har funnet sted i en partipolitisk atmosfære. «De problemer som angår våre landbrukere berører alle amerikanere og fortjener følgelig å bli behandlet på et prinsippmessig grunnlag og ikke bare erfaringsmessig. Dessuten er fundamentale menneskelige verdier innblandet i disse problemer slik at de ikke kan betraktes som ovelser i kalde økonomiske teorier.

Resolusjonen understreker at det ikke bare dreier seg om å behandle landbruksproblemet i sin alminnelighet, men også de problemer som landbrukerne personlig blir stillet overfor. Det gir videre uttrykk for forbauselse over at presidentens program ikke inneholder noen garantier for innflyttede arbeidere, og det proteseteres energisk mot forslag som går ut på å begrense overproduksjonen ved bare å innskrenke de dyrkede områder. Denne innskrenkning vil ikke berøre de store gårder nevneverdig, men kan bli ødeleggende for småbrukere. Formannen for landbrukskonferansen, mgr. Bartholome, biskop i Saint-Cloud, sa til slutt: «Det burde være lover som tillot at overproduksjonen i vårt landbruk nådde frem til de områder på jorden hvor mengder av mennesker sulter.»

Rasediskriminering er synd, sier New Orleans' erkebiskop.

Mgr. Rummel, erkebiskop av New Orleans i sørstatene, har gjentagne ganger tatt til orde mot rasediskrimineringen. For kort tid siden lot han et hyrdebrev bli lest opp i alle bispedømmets kirker hvor han erklærer at all rasediskriminering er synd og må fordømmes moralsk. Videre slår han fast at raseskillet i skolene må opphøre. I New Orleans går det flere barn på menighetsskolene enn på de offentlige skoler. Mgr. Rummel's bispedømme teller 524 157 katolikker hvorav 25 % er farvede.

ENGLAND

Foran Bulganins og Krusjtsjovs besøk.

Katolikker som er flyktet eller utvist fra landene bak jernteppet skal møtes i London for å protestere mot Bulganins og Krusjtsjovs besøk der.

Under dette møte vil polakkene la sirkulere en begjæring hvor den britiske regjering anmodes om å intervenere hos de to sovjetrussiske politikere til fordel for frie valg, religionsfrihet i Polen og løslatelse av politiske fanger. Dessuten vil det overalt i London bli delt ut brosjyrer som oppfordrer til opposisjon mot de to kommunistiske lederes besøk. Det vil også bli lest messer til minne om myrderiene på de polske offiserer i Katynskogen.

Hva de engelske katolikker angår så kommer de ikke til å organisere offisielle protester, men de vil samles i kirkene for å be for de kristne bak jernteppet. De misbilliger alle æresbevisninger overfor personer som er ansvarlige for kirkeforfølgelsene og har myrderiene på tusenvis av prester og kristne på samvittigheten. Katolikkene håper at de vil få en meget kjølig mottagelse av befolkningen og endog av regjeringen.

«Katolsk samfunn» startet for å avhjelpe bolignøden.

Et katolsk samfunn som er nytt i sitt slags i England, er nylig dannet under ledelse av den kjente kvinnelige forfatter, Maisey Ward, medarbeider i forlaget Sheed and Ward. Samfunnets hensikt er å skaffe hus til familier som bor for trangt, og til unge ektepar som boligforholdene ikke tillater å få barn. Det har fått navnet «Katolsk samfunn for hjelp til boliger».

Først på programmet står rommelige hus hvor det blir plass til to familier. Den første familie som får plass i et slikt hus bor for tiden slik til at den hverken har vann eller muligheter for å få varmet maten. Da miss Ward fortalte pressen om foretagendet, sa hun: «Her i England er vi rensligere enn de er i Frankrike, vi lar ikke våre barn dø på gatene. Vi forhindrer jo ganske enkelt at de blir født!» Og hun fortalte at hun selv og hennes venner kjente utallige unge ektepar som bodde i leiegårder hvor de var truet med øyeblikkelig oppsigelse hvis de fikk barn.»

FRANKRIKE

Therese av Lisieux's søster har feiret diamantjubileum.

Den 24. februar i år feirer søster Geneviève de la Sainte Face sitt 60-års jubileum i karmelittklostret i Lisieux. Hun er den siste gjenlevende søster av den hellige Thérèse av Lisieux.

Biskopen av Bayeux-Lisieux var til stede, og en tallrik forsamling hvorav flere husket den dag for 60 år siden da søster Geneviève ble ikledt — assistert av den hellige Thérèse av Lisieux.

Internasjonal musikkongress i Paris.

Fra 1. til 8. juli 1957 blir den III internasjonale kongress for religiøs musikk holdt i Paris. Emnet blir den religiøse musikkens perspektiver sett i lyset fra den nylig utkomne enkyklika, «Kirkemusikkens orden».

ST. OLAV

gir fyldig informasjon om Den katolske kirke i inn- og utland.

Aktuelle artikler og kommentarer.

Be om gratis prøvenummer eller bestill abonnement i Hf. 42 37 43 (etter kl. 18: 60 86 37).

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke.
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke
Moderhuset
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
S. Elisabeth Inst., Hammerfest
St. Theresia kirke, Hønefoss.
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

Oslo

Bergen

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

Menneskes henvendelse til Maria om forbønn.

I grubedistriktet Alès har eldre og yngre katolske menn de siste 7 år gitt strålende beviser på sin tro. Hundreder, ja opptil tusener ad gangen samles i St. Josefs-kirken eller i forskjellige sognkirker og ber rosenkransbønnen. Gjennom denne andakt vil de anmode Frelserens mor om å be for freden i verden og om menneskenes tilbakevenden til Gud.

Grubearbeidere, ingeniører, bønder, handelsmenn og funksjonærer, alle samles de som brødre rundt sin himmelske Mor, og i denne atmosfære av bønn gjenfinner de en fred og gjensidig forståelse som de så igjen gir videre i deres daglige arbeidsmiljø.

Dette mannlige bønesamfunn har sin spesielle prest, dominikanerpater de Ménil, og den er utbredt også andre steder enn i Alés. Ifølge avisen «La Croix» praktiseres den nå i over 2 000 menigheter i Frankrike, og når endog ut over grensene og inn i Belgia, Sveits og Italia.

En antologi av middelalderens liturgiske dramaer.

Under beskyttelse av «Centrum for pastoral-liturgi» i Paris er det utkommet et verk for alle som er interessert i middelalderens litteraturhistorie og liturgi. Det heter «Anthologie du drame liturgique en France au moyen age», og er av Gustave Cohen.

I forordet skriver pater Roguet at det liturgiske drama ble spilt inne i Kirken, endog i selve koret. De opptredende var kirkens klerker som hadde på seg liturgiske drakter. I motsetning til mysteriepillene som ble spilt utenfor kirkene og gjerne varte dager til ende, var de liturgiske dramaer meget korte, noen minutter eller et kvarter. Teksten var ofte på latin, og ofte finner man de første strofer til kjente hymner og sekvenser i dem. De ble ikke spilt hvor som helst og når som helst, men hadde en bestemt plass i liturgien.

Pater Roguet kommer videre med noen undersøkelser om forbindelsene mellom dramaet og liturgien. Og han stiller spørsmålet om middelalderens liturgiske dramaer har hatt innflytelse på det som i våre dager menes med paraliturgi.

ITALIA

Internasjonal liturgi-kongress i Assisi.

En internasjonal liturgisk kongress vil finne sted i Assisi i Italia fra 18. til 21. september i år. Hovedemnet blir den liturgiske fornyelse under Pius XII's pontifikat. Kongressen blir avsluttet med en audiens hos Paven den 22. september. Man regner med at ca. 1 200 prester og legfolk kommer til å delta.

Stor kongress i Roma for kvinnelig katolsk ungdom.

I påskeuken vil ledere og medlemmer av kvinnelige katol-

KRISTIANSAND S.		HALDEN
A. KRUSE SMITH Entreprenørforretning KRISTIANSAND S		
		ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Tlf. 1630
HALDEN		
E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker		Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør og radioforhandler Tlf. 1981 og 1733 — Storgt. 1
DRAMMEN		
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	DRAMMENS MALERFORRETNING Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen	BRØDRENE TRÆGDE Alt i landbruksmaskiner og redskaper Tlf. 4880
<i>Forlang</i> P. Christensen A.s - Drammen Strømper og Trikotasje	HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	Tricotagehuset A/s Torvhallen Spesialforretning i: Tricotage — Ullgarn Telefon 2160
Drammens Rørleggerforretning A/S Autorisert Rørlegger. Tollbugt. 5. Centralbord 5495	Gustav Thielemann Pølse- og hermetikkfabrikk DRAMMEN	

ske organisasjoner fra de fleste frie land på jorden samles til kongress i Roma. Fra Asia og Afrika kommer det betydelige grupper, fra Mexico tallrike delegasjoner, og De for-ente stater, Canada, de frie land i Europa, og landflyktige delegerte for den tapre ungdom i jernteppelandene er også anmeldt til kongressen.

Verdenskongressen for verdensfederasjonen av kvinnelig katolsk ungdom vil telle omtrent 1200 deltagere, og blir mottatt i den imponerende bygning Domus Mariae, som siden 1955 har stått åpen for kvinnelig katolsk ungdom fra hele verden.

Kongressens hovedemne blir «åndelig liv i en mekanisert verden», og er forberedt gjennom lengere tid av spesielle ar-

beidsgrupper i de forskjellige land. De har studert ungdommens holdning til verdier av åndelig karakter, og de problemer som reiser seg i en verden hvor teknikken griper inn i alle livets forhold.

Kongressen skal avsluttes med en audiens hos pave Pius XII, hvor deltagerne vil gi paven en karakteristisk erindring fra sine respektive land.

SPANIA

Frimerker med den hellige Ignatius.

Spania som er den hellige Ignatius av Loyolas hjemland, har sendt ut spesielle frimerker i anledning av 400-års minnet for helgenens død.

FREDRIKSTAD		
 <p>Engeset & Larsen MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ FREDRIKSTAD</p>		<p>KNUT CHRISTIANSEN Spesialforetning i Radio og Båndopptakere Farmannsgt. 1-3 - Tlf. 6464</p>
<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Tlf. 6238</p>		<p>Hermetikk- og pølsefabrikk - Røkeri Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere</p> <p>Stabburet GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD</p>
<p>S. Larsen & Co. Møbelforetning Nygårdsgaten - Fredrikstad Telefon 2265</p>		<p>ST. CROIX Handelsgartneri Tlf. 2830 Fredrikstad</p>
<p>CHR. HANNESTAD Handelsgartnerier - Fredrikstad Vi leverer til blomsterforretninger landet over Spør etter Hannestads blomster hos Deres leverandør neste gang</p>		<p>ALF SVENDSEN Alt i kolonial Tlf. 2167 Farmannsgt. 1-3</p>
<p>Brødr. Syversen BENSIN & OLJE CO. Fredrikstad Tlf. 5920 Tønsberg > 12371</p>		 <p>Østlandsk ELEKTRISK 1/2 - Lys - kraft - varme - kjøling Radio</p>
<p>FREDRIKSTAD BYGNINGS- ARTIKKELFORRETNING Byggevarer - Jernvarer Malerverer Centralbord 3945</p>	<p>KÅRE KRISTIANSEN Olaves Hansen & Sønn Eftf. Fiskeforretning Telefon 3190</p>	 <p>Björnulf FOTO ALT I FOTO OG FILM</p>
<p>AUGUST HANSEN Murmester & Entreprenørforretning Telefon 1359</p>	<p>KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062</p>	<p>Sko BJARNE AARUM Fredrikstad</p>
<p>BRYNILDSENS FABRIKKER Drops og Mineralvann</p>	<p>FREDRIKSTAD MEIERI</p>	<p>EDVARDESEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 1220 - Fredrikstad</p>

OSLO

Gulli & Rokk

Assuranse

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

HVA ER UNDERFORSIKRING?

Hvis forsikringssummen er lavere enn verdien av Deres innbo risikerer De å ikke få full erstatning. La ikke dette hende Dem.

All slags forsikring

ANTH. B NILSEN & CO^s

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 69 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

ODDVAR J. LØDING
MURMESTER & ENTREPRENØR

OSLO

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

**BENYTT
DEM AV
VÅRE
ANNONSØRER**

Oppusningen av St. Olavs kirke og bispegården.
er utført av

PAY & ØSTRING

Malerfirma

Jac. Aallsgt. 10.

Telefon 55 08 97

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

ØKONOM Centralopvarming

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varmer - Ventilasjon - Damp

Varmtvann - Olje - Stoker

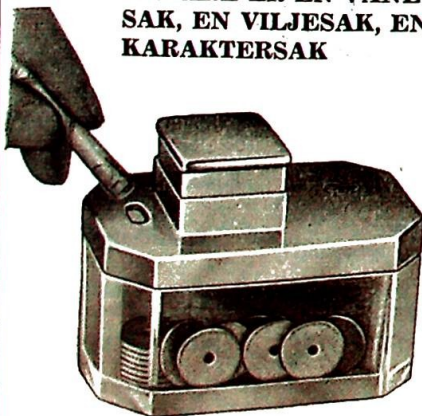
Fyring - Kjelerrep. - Ettersyn

WISBECH

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

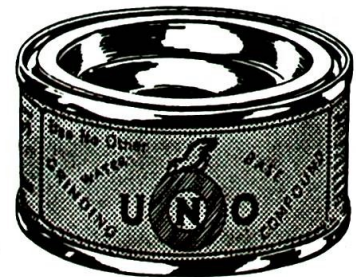
JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**